

Jaarverslag 2012

Stichting Pensioenfonds Fluor
Nederland

Inhoudsopgave

Jaarverslag	5
1. Kerncijfers	7
2. Verslag van het bestuur	9
3. Verslag van de deelnemersraad	27
4. Verslag beleggingen	29
5. Verslag van het verantwoordingsorgaan	33
Jaarrekening	37
6. Balans per 31 december 2012	38
7. Staat van baten en lasten over 2012	41
8. Kasstroomoverzicht over 2012	43
9. Toelichting grondslagen	45
10. Toelichting op de balans	49
11. Toelichting op de staat van baten en lasten	61
Overige gegevens	69
12. Bestemming saldo van baten en lasten	71
13. Uitvoeringsovereenkomst	73
14. Gebeurtenissen na balansdatum	75
15. Actuariële verklaring	77
16. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	79

Jaarverslag

1. Kerncijfers

	2012	2011	2010	2009	2008
Deelnemers (aantallen)					
Actieven	771	743	758	868	901
Arbeidsongeschikten	13	15	15	16	0
Subtotaal	784	758	773	884	901
Gewezen deelnemers	666	714	678	602	593
Gepensioneerden	519	499	471	439	421
Totaal aantal deelnemers	1.969	1.971	1.922	1.925	1.915
Bedragen (x € 1.000)					
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
- Vastgoedbeleggingen	24.194	18.360	19.460	15.723	3.777
- Aandelen	85.619	62.760	72.625	68.198	41.648
- Vastrentende waarden	239.999	222.696	169.689	148.545	138.418
- Derivaten	-	-	-	-	2.246
- Overige beleggingen (inclusief beleggingsvorderingen)	25.361	19.775	21.251	18.083	6.382
- Totaal beleggingen	375.173	323.591	283.025	250.549	192.471
Stichtingskapitaal en reserves	38.327	15.132	21.777	17.751	(4.739)
Technische voorzieningen	337.108	305.677	263.377	232.748	218.735
Dekkingsgraad FTK (%)	111,37	104,95	108,27	107,63	97,83
Marktrente RTS	2,41	2,73	3,45	3,96	3,44
Indexatie ingegane pensioenen (%)	-	-	-	-	1,30
Premiebijdragen					
- Feitelijke premie	11.002	10.564	10.197	11.149	11.274
- Kostendekkende premie	11.645	7.066	11.234	10.606	11.995
- Gedemppte premie	8.865	6.647	11.068	-	-
Pensioenuitkeringen	10.285	9.190	9.253	7.871	7.466
Backservice koopsom	3.831	3.602	400	3.166	3.417
Pensioenuitvoeringskosten	295	397	460	339	458
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	53.400	34.366	34.576	33.049	(27.306)
Beleggingsrendement ¹ (%)	16,27	14,92	13,56	14,55	(12,30)
Franchise	16.900	16.500	16.400	16.000	15.600

FTK = Financieel Toetsing Kader: Beschrijft de basis waarop de pensioenverplichtingen worden berekend met ingang van 1 januari 2007.

¹ Voor 2009 is dit percentage gebaseerd op het gerealiseerde beleggingsrendement vanaf het moment van overdracht van de beleggingen aan AEGON Asset Management begin februari van 17,7% en het rendement in de maand januari bij Fortis ASR van -/-2,7%.

RTS = Rente Termijn Structuur; Een reeks van renteswaps waarden in procenten voor een periode van 60 jaar. Voor elk jaar wordt er een rente percentage vastgesteld waarmee de verplichtingen voor dat jaar worden verdisconteerd. Voor verplichtingen met een looptijd van langer dan 60 jaar wordt het rentepercentage van 60 jaar gebruikt. Deze rente curve vervangt de traditionele 4% rekenrente. De RTS is onderdeel van het FTK en wordt maandelijks gepubliceerd door de DNB.

UFR = Ultimate Forward Rate; De Ultimate Forward Rate-methode is een methode om een rentecurve voor lange looptijden op een andere manier, dan rechtstreeks afgeleid van marktrentes, te bepalen. De methode wordt toegepast om te voorkomen dat waardes voorbij het laatste liquide punt in de swapmarkt leiden tot (overmatige) volatiliteit van dekkingsgraden. Die waardes zijn immers gebaseerd op een beperkt aantal (markt) waarnemingen zodat de vraag kan worden gesteld of van een 'betrouwbare' marktwaarde nog sprake is.

Vanwege de voortdurende uitzonderlijke marktomstandigheden heeft DNB besloten om vanaf 31 december 2011 de RTS te baseren op een driemaandsgemiddelde. Het gemiddelde wordt berekend over de rentetermijnstructuur van alle handelsdagen in de periode van 1 oktober tot en met 31 december.

Vanaf 30 september 2012 is de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfonds aangepast door de introductie van een UFR. De driemaandsmiddeling blijft evenwel gehandhaafd. Het gaat hierbij om een aanpassing van de rentetermijnstructuur voor looptijden vanaf 20 jaar. Voor looptijden tot en met 20 jaar is de zero rente gelijk aan de waargenomen driemaands gemiddelde zero rente. Voor looptijden vanaf 21 jaar wordt de zero rente aangepast door de onderliggende 1 jaars forward rente te extrapoleren naar de zogenoemde UFR van 4,2%. De aanpassing van de forward rente bestaat uit een vaste weging van de in de markt waargenomen forward rente (op basis van de driemaands gemiddelde swapcurve) met de UFR.

2. Verslag van het bestuur

Alle bedragen in dit verslag luiden in hele euro's, tenzij anders aangegeven.

2.1. Algemeen

2.1.1. Werkingssfeer van het Fonds

Stichting Pensioenfonds Fluor Nederland (het Fonds) is de uitvoerder van de pensioenregeling van Fluor B.V., Fluor Consultants B.V. en Fluor Infrastructure B.V.. Voor een beschrijving van de door het Fonds uitgevoerde regeling in verslagjaar 2012 wordt verwezen naar het pensioenreglement (revisie 5) van de Stichting. Dit reglement staat op de website van het Fonds (<http://pension.fluor.nl>). Van het reglement is tevens een populaire versie vervaardigd, die eveneens te vinden is op deze website.

2.1.2. Herverzekering

Met ingang van 1 januari 2009 is er een herverzekeringsovereenkomst afgesloten tussen het Fonds en Aegon Levensverzekering N.V. (Aegon) met een looptijd van 5 jaar.

Sinds september 2011 wordt het vermogensbeheer volledig uitgevoerd door Aegon Asset Management. Aegon Asset Management brengt maandelijks verslag uit aan het Fonds over de stand van de beleggingen. Deze rapportage wordt in de maandelijks bestuursvergadering besproken en nader toegelicht door de beleggingscommissie, waarna de rapportage tevens wordt besproken in de overlegvergadering met de deelnemersraad. De beleggingscommissie bestaat uit een 4 tal bestuursleden en de administrateur en overlegt op kwartaalbasis met de accountmanager van Aegon Asset Management. Naast bovengenoemde rapportage brengt de beleggingscommissie maandelijks verslag uit aan het voltallige bestuur.

Het beleggingsresultaat komt geheel ten goede aan, dan wel ten laste van het Fonds.

De pensioenverplichtingen van boekjaar 2012 worden gewaardeerd tegen marktwaarde zoals vastgelegd in het door De Nederlandsche Bank (DNB) voorgeschreven Financieel Toetsingskader (FTK).

Voor de contractjaren 2009 t/m 2013 is er een resultaatdeling afgesproken. Het Fonds deelt voor 70% mee in een positief resultaat. Een eventueel negatief resultaat komt volledig voor rekening van de herverzekeraar. Hoewel in juridische termen nog wel gesproken kan worden van herverzekering is er in de praktijk sprake van een nagenoeg volledig eigenrisico dragend Fonds. Het Fonds wordt daarom dan ook als zodanig aangemerkt en moet voldoen aan een uitgebreide rapportageverplichting conform de richtlijnen van DNB.

2.2. Gang van zaken in 2012

2.2.1. Algemeen

Het jaar 2012 was een turbulent pensioenjaar. Pensioenfondsen verkeerden nog steeds in zwaar weer. Dat had niet alleen te maken met de financiële markten, maar ook met de demografische ontwikkelingen. Nederland vergrijst en Nederlanders leven steeds langer. In het voorjaar van 2012 had het kabinet aangegeven hoe het pensioenstelsel toekomstbestendiger gemaakt kan worden. Echter met de val van het kabinet kwam ook het zgn. Lenteakkoord op losse schroeven te staan. Na de installatie van een nieuw kabinet werd het zgn. "Septemberpakket Pensioenen" opgesteld en aan de nieuw gekozen Tweede Kamer gestuurd. In paragraaf 2.2.4 wordt uitgebreid ingegaan op dit Septemberpakket.

Ook is het in 2012 "alle hens aan dek" geweest voor pensioencommunicatie. De gevolgen van de crisis werden zichtbaar en voelbaar voor veel werknemers en pensioengerechtigden. Het opnieuw evalueren van het communicatieplan en met name de eisen die door de Autoriteit Financiële Markten (AFM) aan communicatie worden gesteld, worden belangrijke actiepunten voor het Bestuur.

Zaken die op het pensioenfondsbestuur afkwamen in 2012 waren onder meer:

- de vermogenspositie van het Fonds,
- de dekkingsgraad van het Fonds,
- de evaluatie van het korte-en lange termijn herstelplan,
- opleidingen en het deskundigheidsplan,
- governance en versterking bestuur pensioenfonds,
- de aanpassing van de Actuarieel Bedrijfstechnische Nota (ABTN),
- risicomangement en een financieel crisisplan,
- interne controle op de administratieve organisatie,
- aanpassingen Statuten,
- de UPO (Uniform Pensioenoverzicht 2012),
- de voorgenomen sluiting van de huidige regeling voor nieuwe deelnemers.

Deze onderwerpen en nog een aantal andere zaken zullen in dit jaarverslag aan de orde komen.

2.2.2. Actuariële grondslagen

Grondslagen verplichtingen

In 2012 zijn er nieuwe overlevingstafels gepubliceerd door het Actuarieel Genootschap (AG). Deze werken ook door in de verplichtingen van 2012. Deze nieuwe tafels geven een verzwaring van de voorziening pensioenverplichtingen door de hogere leeftijdsverwachting. De adviserend actuaaris heeft het bestuur geïnformeerd dat de certificerend actuaaris deze nieuwe tafels (AG 2012-2062) zal gebruiken als basis voor de bepaling van de benodigde voorzieningen.

In 2012 zijn de berekeningen voor de dekkingsgraad gebaseerd op de tafels AG 2012-2062. Zij vervangen hierbij de tafels AG 2010-2060 die zijn gebruikt voor 2011. Tevens wordt er naast de tafels AG 2012-2062 een voorziening getroffen gebaseerd op ervaringssterfte (ES-P1) zoals gepubliceerd door het Verbond van Verzekeraars (2008).

De verzwaring van de overlevingstafels heeft een negatieve invloed op de dekkingsgraad van 1,1%.

Hoewel in de overlevingstafels een trend is opgenomen voor de levensduur-ontwikkeling, blijft het volgens het Actuarieel Genootschap nodig om elke twee jaar aangepaste tafels te publiceren.

De premie van het fonds is gebaseerd op de bekende overlevingstafels, zodat er bij iedere verzwaring opnieuw een negatieve invloed is op de dekkingsgraad omdat de langere levensduur (lees uitkeringsperiode) nog niet is gefinancierd. Dit blijft een groot risico voor het fonds en dus uiteindelijk ook voor de deelnemers.

2.2.3. Herstel op de financiële markten en de dekkingsgraad

De dekkingsgraad is de indicator voor de vermogenspositie van een pensioenfonds. Een dekkingsgraad van 100% betekent dat een pensioenfonds precies over voldoende vermogen beschikt om zijn verplichtingen na te komen. De overheid wil dat pensioenfonds extra geld in kas hebben en eist een dekkingsgraad van minimaal 105%. Daarnaast moet een pensioenfonds een reserve hanteren die gerelateerd is aan een aantal risico's. Hierdoor komt het Vereist Eigen Vermogen (VEV) van het Fonds in 2012 uit op 110,3% van de verplichtingen.

Dit percentage wordt jaarlijks door de actuaaris van het Fonds berekend aan de hand van de zgn. "wortelformule" waarin gekeken wordt naar een aantal risico's die een pensioenfonds kan lopen (o.a. renterisico, valutarisico of verzekeringstechnische risico's, etc.).

Het Fonds kreeg in de loop van 2008 te maken met een dekkingsgraad die onder het VEV lag, waardoor er sprake was van een reservetekort. Dit werd in oktober 2008 gemeld aan De Nederlandsche Bank (DNB) die toezicht houdt op de pensioenfonds. In december 2008 moest het fonds een situatie van onderdekking (dekkingsgraad onder de 105%) melden. Als gevolg hiervan moest er begin 2009 een herstelplan worden ingediend bij DNB. In dit herstelplan geeft het bestuur aan hoe en wanneer zij het denkt uit de situatie van onderdekking en reservetekort te komen. Dit herstelplan wordt jaarlijks geëvalueerd door de toezichthouder

waarbij wordt gekeken hoe groot het herstel is in een jaar en welke effecten aan dit herstel ten grondslag liggen. Rapportage van zo'n herstelplanevaluatie vindt plaats in de maand februari.

In 2012 liet de dekkingsgraad een herstel zien dat volledig was te danken aan een verbetering op de financiële markten. De dekkingsgraad steeg van 105,0% naar 111,4% aan het einde van 2012. Het pensioenfonds bevindt zich echter, ondanks deze stijging, nog steeds in een situatie van reservetekort. Op grond van het lange termijnherstel is het vierde kwartaal van 2012 het eerste kwartaal sinds 2008 dat het Fonds een dekkingsgraad heeft die uitkomt boven de VEV van 110,3%. Volgens de richtlijnen van De Nederlandsche Bank (DNB) is een pensioenfonds pas echt uit een situatie van reservetekort indien het drie aaneengesloten kwartalen een dekkingsgraad heeft die boven het VEV ligt.

2.2.4. Het Septemberakkoord pensioenen

Het kabinet had in juni 2011 overeenstemming bereikt met de werkgeversorganisaties en vakbonden over de toekomst van het pensioenstelsel. In het pensioenakkoord staan maatregelen die de pensioenvoorzieningen betaalbaar moeten houden, zoals een hogere pensioenleeftijd en een flexibele AOW.

De belangrijkste punten uit dit akkoord zijn:

- Verhoging AOW-leeftijd
- Verhoging pensioenleeftijd: Witteveen kader
- Lagere premie, langer sparen
- Verhoging bedrag AOW
- Flexibele AOW
- Meer duidelijkheid over risico's pensioenen
- Lage inkomens extra ouderenkorting
- Stabiele pensioenpremies
- Vitaliteitpakket: werkbonus en mobiliteitsbonus
- Versterking bestuur pensioenfonds

Na de val van het kabinet in mei 2012 en de overgang naar een nieuw kabinet in september 2012 formuleerde het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het Septemberpakket pensioenen. Dit Septemberpakket richt zich primair op het overgangsjaar 2013 en omvat een viertal maatregelen:

- 1) de aanpassing van de rentecurve voor pensioenfonds,
- 2) een adempauze voor de eis dat de premie moet bijdragen aan herstel,
- 3) een voorwaardelijke mogelijkheid om noodzakelijke kortingen te spreiden,
- 4) de stimulans om pensioenregelingen per 2013 al toekomstbestendiger te maken.

Bovenstaande maatregelen lichten we nader toe:

1. DNB heeft besloten om m.i.v. oktober 2012 de rentecurve voor de zeer lang lopende verplichtingen aan te passen en in lijn te brengen met de rentecurve die vanaf 30 juni 2012 voor verzekeraars geldt. Deze rente wordt de Ultimate Forward Rate (UFR) genoemd. De invoering van de UFR heeft in 2012 een positief effect gehad op de dekkingsgraden.
2. DNB heeft besloten in 2012 opnieuw een adempauze toe te staan. Deze adempauze houdt in dat gedurende deze pauze de premie niet hoeft bij te dragen aan herstel en geldt alleen voor pensioenfonds die in 2011 nog geen adempauze hebben aangevraagd.
3. DNB heeft het korte termijn herstelplan voor betrokken pensioenfonds in 2009 verlengd van drie tot vijf jaar. Als er op dat moment nog een dekkingstekort bestaat, moet het fonds de pensioenen en de opgebouwde aanspraken korten. DNB heeft bepaald dat de fonds (indien van toepassing) deze korting mogen beperken tot 7% onder de voorwaarde dat de resterende korting voor eind 2013 wordt doorgevoerd.
4. DNB stelt dat uiterlijk per 01-01-2014 de pensioenrichtleeftijd wordt verhoogd naar 67 jaar. Daarnaast stelt men dat de stijgingen van de levensverwachting te allen tijde ten laste wordt gebracht van de pensioenen en de opgebouwde aanspraken. DNB stelt ook voor om de ondergrens,

waarbij fondsen kunnen beginnen met indexeren zal worden verhoogd naar 110%. Dit zal worden opgenomen in het nieuwe FTK (Financieel Toetsingskader) welk vanaf 2014 zal worden ingevoerd.

In het jaarverslag van 2013 zullen naar verwachting veel onderwerpen uit het Pensioenakkoord en het Septemberpakket nader aan de orde komen en zal de stand van zaken nader worden toegelicht.

2.2.5. Het Pensioenregister en de Pensioenwebsites

Het Pensioenregister is een initiatief van de gezamenlijke Nederlandse Pensioenfondsen, de pensioenverzekeraars en de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Dit samenwerkingsverband stelt de website www.mijnpensioenoverzicht.nl beschikbaar voor iedere Nederlander.

De website maakt het voor iedere Nederlandse burger mogelijk een overzicht te krijgen van de door hem/haar opgebouwde en nog op te bouwen pensioenaanspraken bij pensioenfondsen en pensioenverzekeraars en zijn/haar opgebouwde AOW-rechten.

De dienstverlening van het Pensioenregister is gratis en wordt gezien als een publieke voorziening. In het jaar 2012 heeft de Stichting Pensioenregister de website verder geactualiseerd. Er zijn inmiddels ca. 99 % van de pensioenuitvoerders en verzekeraars bij het Register aangesloten en ook de Sociale Verzekeringsbank (SVB) heeft haar informatie uitgebreid, door met name individueel de AOW-gegevens aan te leveren (gehuwd/ongehuwd of eventueel met of zonder korting). Het Fonds levert via Aegon pensioengegevens aan.

Ook in 2012 is de website van het pensioenfonds geactualiseerd. De communicatie werkgroep is op dit moment druk bezig met de vertaling van de pensioenwebsite naar het Engels. Op de pensioenwebsite <http://pension.fluor.nl> is een link geplaatst (onder het tabblad "Actueel") die verwijst naar Ganeo, het werknemersportaal van Aegon. Ganeo bevat veel informatie over pensioenzaken en geeft u de mogelijkheid om direct doorverwezen te worden naar de overheidssite www.mijnpensioenoverzicht.nl. Daarnaast geeft het de mogelijkheid om in te loggen op de Aegon Pensioensite (APS), waar u uw persoonlijke pensioeninformatie kunt terug vinden. Voor beide websites heeft u toegangscode nodig. Voor APS heeft u een gebruikerscode en wachtwoord ontvangen van Aegon. Om in te loggen op www.mijnpensioenoverzicht.nl dient u gebruik te maken van uw DigiD.

2.2.6. Het Financieel Toetsingskader

Het Financieel Toetsingskader (FTK) is het onderdeel van de Pensioenwet waarin de wettelijke financiële eisen aan pensioenfondsen zijn vastgelegd. Het FTK is opgebouwd rond de principes van marktwaardering, risico gebaseerde financiële eisen en transparantie. In het FTK worden voorschriften gesteld aan de waardering van de beleggingen en de verplichtingen, de kostendekkende premie, de opbouw van de herstelplannen, de pensioenaanspraken en eventuele kortingen daarop, de financiering van voorwaardelijke toeslagverlening en wordt nadrukkelijk ingegaan op hoe te werken aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. Dit laatste komt onder meer tot uiting in de verslaglegging, in de ALM-studie en in de wettelijk verplichte continuïteitsanalyse. In 2014 zal het Financieel Toetsingskader worden herzien.

2.2.7. Werkzaamheden Bestuur

Vergaderingen van het bestuur

Tijdens het verslagjaar 2012 kwam het bestuur twaalf maal voor een vergadering bijeen. De belangrijkste vergaderonderwerpen waren: vermogensbeheer, dekkingsgraad, aanpassen van de ABTN, communicatie, OPF-gedragscode en deskundigheidsmatrix, een analyse m.b.t. het standaardmodel VEV, analyse m.b.t. de administratieve procedures en Uniforme Pensioenoverzichten. Daarnaast werd veel tijd besteed aan de evaluatie van het herstelplan, het opstellen van het Financieel Crisisplan en werd gekeken welke invloed het pensioenakkoord en het Septemberpakket hebben op het Fonds. Ook is het bestuur in het najaar van 2012 begonnen aan het evalueren van het Aegon-contract dat in januari 2009 is afgesloten en eind 2013 afloopt.

2.2.8. Juridische stukken

In het jaar 2012 zijn de onderstaande juridische documenten aangepast;

- De ABTN is bijgewerkt en revisie 5 is verstrekt aan de toezichthouder (DNB).
- Het pensioenreglement is in een beter format geplaatst op de website (rev.5).
- De Statuten zijn herzien conform de eisen van de Pensioenwet.

M.b.t. de aanpassing rond het referendum in de Statuten is besloten een werkgroep op te richten die tot doel heeft om met een voorstel te komen voor een statutenwijziging. Hierin moet zoveel mogelijk recht worden gedaan aan de oorspronkelijke intentie van het geschrapte artikel m.b.t. het referendum, echter met dien verstande dat er voldaan wordt aan de Pensioenwet. De werkgroep heeft een voorstel uitgewerkt en dit voorgelegd aan de deelnemersraad en aan het pensioenfondsbestuur. Zij kunnen zich allen vinden in het voorstel en afgesproken is om de aanpassingen eerst voor te leggen aan Loyens en Loeff (notaris) alvorens de wijzigingen in de Statuten door te voeren.

2.2.9. Asset- en Liability Management Studie (ALM)

In het vorige jaarverslag werd gemeld dat het Fonds een brief van de directie van Fluor had ontvangen met daarin het verzoek na te gaan wat de mogelijke gevolgen zullen zijn voor het Fonds indien de huidige pensioenregeling wordt gesloten voor **nieuwe** deelnemers. In 2010 is door Ortec een ALM studie uitgevoerd die de gevolgen van het sluiten van de regeling voor de werkgever inzichtelijk maakt. Ook in 2011 en in 2012 zijn de gevolgen van zo'n sluiting nogmaals door het bestuur bekeken en zijn de bevindingen gedeeld met de werkgever.

Het pensioenfondsbestuur wacht momenteel het directiebesluit af. Het pensioenakkoord, en de bepalingen uit het regeerakkoord aangaande de AOW en pensioenwetgeving, hebben echter de discussie m.b.t. aanpassing van de regeling in een geheel ander daglicht geplaatst. In het jaar 2013 zal worden bekeken wat de effecten van het pensioenakkoord zullen zijn voor het Fonds en wat de werkgever aan de arbeidsvoorwaarde pensioen zal gaan aanpassen. U zult in het volgende jaarverslag uitgebreid geïnformeerd worden over de aanpassingen.

Door het voorlopig "openhouden" van de eindloonregeling is het bestuur genoodzaakt om in het jaar 2013 een nieuwe ALM-studie af te starten waarin het beleid van het Fonds voor de komende jaren aan de orde zal komen. Ortec zal deze ALM-studie gaan uitvoeren voor het Fonds.

2.2.10. Verstrekking van Uniform Pensioen Overzicht (UPO)

In 2012 hebben alle actieve deelnemers een UPO ontvangen van Aegon. Ook alle gepensioneerden en alle premievrije polishouders (de zgn. slapers) hebben in het jaar 2012 een UPO ontvangen. Op dit overzicht worden uw pensioenrechten vermeld en, indien van toepassing, vindt u daar ook uw AIP-kapitaal. De verzekeraar (Aegon) is verplicht jaarlijks een UPO te verstrekken aan actieve deelnemers en aan gepensioneerden (artikel 38 lid1 Pensioenwet). De Pensioenwet schrijft tevens voor dat de premievrije polishouders (de zgn. slapers) één keer per 5 jaar een overzicht moeten ontvangen. Het jaar 2012 is voor de premievrije polishouders het eerste jaar dat men een overzicht ontvangt van Aegon.

2.2.11. DNB en AFM

Met de inwerkingtreding van de Wet op het financieel toezicht per 1 januari 2007, heeft het Fonds formeel te maken met twee toezichthouders. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) voor het zogenaamde gedragstoezicht en De Nederlandsche Bank (DNB) voor het prudente toezicht.

Door beide toezichthouders is in het boekjaar 2012 geen directe controle uitgevoerd op het Fonds. Het Fonds heeft in 2012 haar communicatiebeleid afgestemd met de AFM. Zowel vanuit DNB als vanuit AFM zijn geen vragen ontvangen in 2012 over het gevoerde beleid.

2.2.12. Pension Fund Governance

In 2012 heeft het Bestuur zich ook beziggehouden met Pension Fund Governance. Conform de Pensioenwet heeft het Fonds voor het intern toezicht gekozen voor een visitatiecommissie en een verantwoordingsorgaan.

Zoals is gemeld in het vorige jaarverslag heeft het bestuur in 2010 de visitatie laten uitvoeren door een externe partij, zijnde VC-Holland. Belangrijkste conclusie van deze visitatie commissie was dat het bestuur op een goede manier het Fonds bestuurt en anticipeert op de, voor het Fonds relevante, ontwikkelingen. Er werd in het eindrapport gesteld dat de implementatie van de nieuwe Pensioenwet (PW) en de invoering van het Financieel Toetsings Kader (FTK) voortvarend ter hand zijn genomen. Het Fonds beschikt over voldoende deskundigheid, wat duidelijk naar voren kwam in de gevoerde gesprekken en overeenkwam met de gehanteerde deskundigheidsmatrix.

De Pensioenwet schrijft voor dat het Fonds eens in de drie jaar een visitatie laat uitvoeren. Eind 2012 werd aan de administrateur verzocht een drietal offertes op te vragen i.v.m. het uitvoeren van een nieuwe visitatie.

Het verantwoordingsorgaan is in de zomer van 2009 opgericht en van start gegaan.

Dit orgaan bestaat uit actieven, gepensioneerden en werkgeververtegenwoordigers. Na uitgebreid overleg met de deelnemersraad is besloten dat de gehele deelnemersraad vertegenwoordigd zal zijn in het verantwoordingsorgaan aangevuld met 2 werkgeversvertegenwoordigers. In 2012 is de heer Van Heijningen als werkgeversvertegenwoordiger vertrokken bij het verantwoordingsorgaan en is hij opgevolgd door de heer C. de Wit.

De drie geledingen binnen het verantwoordingsorgaan hebben bij stemming elk 1 stem. Het verantwoordingsorgaan is bevoegd jaarlijks een oordeel te geven over:

- het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere relevante informatie;
- het door het bestuur uitgevoerde beleid in het afgelopen jaar;
- beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben.

Het verantwoordingsorgaan doet jaarlijks verslag en publiceert dit in het jaarverslag van het Fonds. U kunt dit verderop vinden in dit jaarverslag. Bevindingen en aanbevelingen vanuit het verantwoordingsorgaan worden kenbaar gemaakt aan het pensioenfondsbestuur. Openheid en transparantie worden in deze als zeer belangrijk ervaren.

2.2.13. Bestuursvergaderingen 2012

Het pensioenfondsbestuur vergadert iedere laatste vrijdag van de maand met uitzondering van de maand juli (vakantieperiode). Naast een uitgebreide agenda wordt er ook een actielijst vervaardigd. Op deze actielijst staan commissies vermeld die zich buigen over een pensioenonderwerp (actiepunt) dat nader dient te worden uitgewerkt. Voorbeelden hiervan zijn: reglementen en statuten, ALM studie, uitwerking van het pensioenakkoord, flexibilisering van de pensioenregeling, opstellen van het kwaliteitshandboek en bijvoorbeeld het monitoren van de kosten van het vermogensbeheer. De commissies komen regelmatig bijeen. Een commissie bestaat uit een voorzitter en een aantal commissieleden, in alle gevallen aangevuld door de administrateur. De voorzitter van de commissie fungeert als aanspreekpunt en doet verslag van de werkzaamheden in de bestuursvergadering aan het voltallige bestuur. Alle besluiten die genomen worden in de bestuursvergaderingen worden vermeld op de besluitenlijst.

2.2.14. Toeslagen op pensioenen per 1 januari 2013

Het fonds hanteert een voorwaardelijke toeslagverlening op ingegane pensioenen.

De opgebouwde rechten van de slapers worden op dezelfde manier geïndexeerd als de actieve pensioenen die al tot uitkering komen.

Hierbij heeft het fonds de ambitie om de pensioenen van de gepensioneerden en slapers te verhogen met het gecorrigeerde/afgeleide Consumenten Prijsindexcijfer alle huishoudens (CPI-afgeleid).

Uit de ALM blijkt dat de realisatie van de ambitie niet geheel gehaald kan worden als gevolg van de huidige financiële positie van het fonds (premie, beleggingsopbrengst, etc).

De laatste vier jaar (2009 t/m 2012) zijn geen toeslagen op pensioenen verleend. In 2009 is in overleg met de deelnemersraad besloten om een basis beslissingsmodel op te nemen in de ABTN. Hierbij moet worden aangemerkt dat het verlenen van toeslagen altijd een uiteindelijke beslissing van het bestuur is.

Op basis van voorlopige cijfers heeft het bestuur, na inwinnen van advies bij de deelnemersraad, besloten geen voorwaardelijke vrijwillige toeslag te verlenen op de ingegane pensioenen per 1 januari 2013. Dit in overeenstemming met de richtlijn voor indexatie in de ABTN.

Het pensioenfondsbestuur licht haar beslissing als volgt toe:

1. Het Fonds bevindt zich nog steeds in een situatie van reservetekort. Op grond van het lange termijn herstelplan is dit echter wel het eerste kwartaal dat het Fonds een dekkingsgraad heeft (111,4%) dat boven het Vereist Eigen Vermogen uitkomt. Echter volgens de richtlijnen van DNB is een pensioenfonds pas uit een situatie van reservetekort indien het drie aaneengesloten kwartalen een dekkingsgraad heeft welke boven het Vereist Eigen Vermogen uitkomt. In een situatie van reservetekort kent het Fonds geen toeslagen toe. Dit om te voorkomen dat het herstel uit de situatie van reservetekort negatief wordt beïnvloed.
2. Er heeft een verzwaaring van de pensioenverplichtingen plaatsgevonden in September 2012 als gevolg van de introductie van de nieuwe overlevingstabellen (AG 2012-2062) uitgebracht door het Actuarieel Genootschap. Deze verzwaaring is van toepassing op alle pensioenrechten en wordt gefinancierd uit vermogen aanzien hier geen premie voor betaald is.
3. Het Fonds hanteert een indexatiebeleid dat rekening houdt met de ontwikkeling van de dekkingsgraad over de afgelopen vier kwartalen en de invloed van de mogelijke indexatie van de ingegane pensioenen. Het indexatiebeleid legt de nadruk op herstel van de dekkingsgraad, voordat er kan worden overgegaan tot het geven van toeslagen op ingegane pensioenen.
4. Ook ligt het in de verwachting dat de financiële markten de komende jaren slechts matige rendementen zullen laten zien.

Het bestuur ziet in de huidige financiële situatie van het fonds geen mogelijkheid om toeslagen toe te kennen. Hierbij wel de kanttekening dat de financiële situatie dusdanig is dat er geen sprake is van een korting op de pensioenaanspraken.

2.2.15. Overleg met de Deelnemersraad in het jaar 2012

In het jaar 2012 hebben vijf overlegvergaderingen plaatsgevonden tussen de deelnemersraad en het bestuur. Op 6 juni werd in een overlegvergadering het jaarverslag 2011 besproken met het voltallige bestuur en de deelnemersraad. In deze vergadering werd dit verslag nader bekeken en werden de op- en aanmerkingen van de deelnemersraad besproken. Waar nodig werden correcties gemaakt. Het bestuur diende vervolgens een adviesaanvraag in bij de deelnemersraad m.b.t. het jaarverslag 2011.

In de bestuursvergadering van 13 juni 2012, waarbij ook vertegenwoordigers van KPMG, Milliman actuarissen, Aegon en de deelnemersraad aanwezig waren, werd het jaarverslag 2011 door het voltallige bestuur goedgekeurd (unaniem) en ontving het bestuur een positief advies van de deelnemersraad.

De extra overlegvergaderingen van 7 maart en 26 september werden gebruikt om de financiële positie van het Fonds toe te lichten. Verder werd in deze vergaderingen dieper ingegaan op de communicatie, de aanpassing van juridische stukken en de ontwikkelingen rond het septemberpakket pensioenen en het regeerakkoord.

Overleg m.b.t. toeslagverlening

Op 28 november 2012 vond er een overlegvergadering plaats tussen de deelnemersraad en het bestuur. Hoofdonderwerp was de voorwaardelijke toeslagverlening 2013.

Op basis van voorlopige cijfers heeft het bestuur, na inwinnen van advies bij de deelnemersraad, besloten geen voorwaardelijke vrijwillige toeslag te verlenen op de ingegane pensioenen per 1 januari 2013. Dit in overeenstemming met de richtlijn voor indexatie in de ABTN.

Het pensioenfondsbestuur licht haar beslissing toe zoals reeds verwoord in de voorgaande paragraaf.

2.2.16. Beleggingsbeleid en performance

De algemene doelstelling van het beleggingsbeleid van het Fonds is een zo goed mogelijk rendement behalen binnen de randvoorwaarden van een aanvaardbaar risico. Teneinde de beoogde pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veilig te stellen wenst het bestuur de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze te beleggen. De hoofddoelstelling van het beleggingsbeleid is dan ook: het op langere termijn realiseren van een zo hoog mogelijk rendement uitgaande van het strategische beleggingsbeleid bij een acceptabel risico, rekening houdend met de verplichtingenstructuur van het Fonds.

Hoewel het rendement op de portefeuille een hoge prioriteit heeft, staan een enigszins defensief karakter van het beleggingsbeleid en een voorzichtige afweging van risico en rendement voorop. De verplichtingen van het fonds worden gekenmerkt door een duratie die steeds korter wordt. De duratie is de gemiddelde gewogen uitkeringsduur van de pensioentoezeggingen van het fonds. Een deelnemer van 60 jaar heeft dus een kortere gemiddelde uitkeringsperiode dan een deelnemer van 30 jaar. Echter is het gemiddelde van de pensioentoezegging van een 60 jarige hoger dan die van een 30 jarige.

Hoe lager de duratie, hoe prudenter er belegd gaat worden. Dit is omdat het fonds meer zekerheid nodig heeft om de toegezegde uitkering te kunnen garanderen.

In hoofdlijnen is het fonds voor 64% belegd in vastrentende waarden en voor 36% in zakelijke waarden. Alle beleggingen zijn gedekt tegen het valutarisico van de euro omdat het fonds de uitbetaling doet in euro.

Indien de duratie verder terugloopt, zal de beleggingsportefeuille worden aangepast om zo de juiste balans tussen risico en beleggingsopbrengsten te krijgen.

Verderop in dit jaarverslag wordt door Aegon Asset Management, in het beleggingsverslag, een gedetailleerde uitleg gegeven over het beleid en de behaalde beleggingsperformance.

2.2.17. Pensioennieuws actueel

Wijziging AOW leeftijd en de invloed hiervan op de Pensioenopbouw

De regering heeft besloten dat de AOW leeftijd omhoog gaat en dat de regels voor pensioenfondsen en pensioenopbouw aangepast worden.

- De AOW leeftijd gaat omhoog; vanaf 2013 wordt deze met 1 maand verhoogd. Daarna stijgt deze leeftijd in stappen. Het kabinet Rutte-Asscher wil na 2015 de AOW-leeftijd sneller verhogen. Op basis van het laatste plan ligt de AOW-leeftijd in 2018 op 66 jaar en in 2021 op 67. Daarna volgt eventuele verhoging n.a.v. de levensverwachting
- De leeftijd voor de (aanvullende) pensioenopbouw onder fiscaal aantrekkelijke voorwaarden gaat in het jaar 2014 omhoog naar 67 jaar. Deze regeling heet het Witteveenkader. Het kabinet is voornemens dit Witteveenkader aan te passen. Men wil het fiscaal aantrekkelijke opbouwpercentage verlagen met 0,4 % en daarnaast wil het kabinet bij mensen met een inkomen vanaf € 100.000,00 de belastingaftrek voor het "sparen" van aanvullend pensioen beperken.
- Tenslotte gaat het kabinet het Financieel Toetsingskader (FTK) aanpassen. In het FTK staan de financiële eisen waaraan pensioenfondsen moeten voldoen. Om de risico's te verkleinen wordt het FTK aangepast.
- Deze aanpassingen moeten bewerkstelligen dat er meer duidelijkheid komt over de te lopen risico's en dat er vooraf afspraken gemaakt worden over deze risico's.
- Beleggingen dienen meer gericht te zijn op de lange termijn en meevallers en tegenvallers van beleggingen moeten beter verspreid worden over verschillende jaren.

- Ook wordt in het aangepaste FTK gesteld dat de premie niet automatisch verlaagd of verhoogd dient te worden in goede en slechte tijden.
- Fondsen mogen voorwaardelijke pensioenafspraken maken. Het kabinet stelt hierin dat werkgevers pensioenafspraken kunnen aanpassen aan schommelingen op de financiële markten en aan de stijgende levensverwachting.

Het partnerpensioen bij uitdiensttreding en bij pensionering

Het is belangrijk dat de deelnemers aan de pensioenregeling zich realiseren dat met invoering van de nieuwe pensioenregeling in het jaar 2005 het partnerpensioen nog maar voor de helft is gekapitaliseerd. De deelnemer bouwt vanaf 2005 nog maar 35% partnerpensioen op. Omdat dit ieder jaar een aandachtspunt voor alle actieve deelnemers aan de pensioenregeling zal blijven, wordt dit onderwerp jaarlijks in het jaarverslag van het Fonds opgenomen.

Bij overlijden **na de 65 jarige leeftijd of bij uitdiensttreding** wordt het effect van de gehalveerde opbouw van het partnerpensioen goed zichtbaar. Dan ontvangt uw partner geen 70% van uw opgebouwde ouderdompensioen maar minder. Indien men deelnemer werd na 1 januari 2005 is dit slechts 35%. Bij overlijden tijdens actief dienstverband is dit 70% van uw uitzichtpensioen, omdat naast de 35% kapitaalopbouw voor het partnerpensioen ook 35% op risicobasis is verzekerd.

In het pensioenreglement is opgenomen dat bij het ingaan van het pensioen het partnerpensioen **automatisch** zal worden opgehoogd tot 70% van het ouderdompensioen (OP). Dit gaat echter wel ten koste van uw OP, deze zal verlaagd worden. Deze maatregel is opgenomen in het reglement om de zorgplicht jegens de nabestaande te borgen.

Er bestaat wel de mogelijkheid om deze automatische uitruil ongedaan te maken. De deelnemer en zijn/haar partner zullen dan een verklaring moeten ondertekenen waarbij men aangeeft hiervan af te zien.

2.2.18. De A.I.P.-regeling

Voor de polishouders van de "oude" Aanvullend Individuele Pensioenregeling (AIP) was het in 2012 het alleen nog mogelijk om het AIP-kapitaal in 3 jaar (36 termijnen) vanaf 62 jaar uit te laten keren, indien men is geboren voor 1 januari 1950. De optie om in 5 jaar uit te keren is wettelijk niet meer mogelijk. Vanaf 2015 vervalt ook de 3-jaars optie en kan het AIP-kapitaal alleen nog maar worden omgezet in een levenslange aanspraak. Men kan dan alleen nog het AIP kapitaal omzetten in een levenslang ouderdompensioen in combinatie met een partnerpensioen of alleen in een levenslang ouderdompensioen. Aegon stuurt ca. een maand voor pensionering de toekomstig gepensioneerden een offerte.

2.2.19. Lijfrente

De 3e pensienpijler regelt hoe een employé, naast de AOW en het bedrijfspensioen, individueel (aanvullend) bij kan sparen voor zijn/haar pensioen.

Lijfrentes zijn fiscaal aftrekbaar (binnen bepaalde fiscale grenzen) en het is mogelijk om d.m.v. een fiscale jaarruimteberekening en/of reserveringsruimteberekening deze extra ruimte te bepalen. Lijfrentes keren uit vanaf een bepaalde leeftijd en doen dit periodiek (bv. in max. 5 jaar). Het is niet mogelijk om dit opgebouwde kapitaal om te zetten in levenslange pensioen en/of partnerpensioenbedragen.

2.2.20. De Algemene Nabestaandenwet (ANW)

Zeer belangrijk (controleer uw persoonlijke situatie op dit onderwerp)

Iedereen die in Nederland woont of werkt kan op grond van de ANW een uitkering krijgen. Aan deze uitkering zijn echter wel een aantal voorwaarden verbonden. U ontvangt alleen een ANW uitkering als u jonger bent dan 65 en als de overleden partner in Nederland woonde of werkte.

Daarnaast gelden de volgende (aanvullende) voorwaarden:

- u moet geboren zijn voor 1950,
- of u zorgt voor een kind dat jonger is dan 18,
- of u bent minstens 45% arbeidsongeschikt.

Indien u niet aan één van deze voorwaarden voldoet ontvangt u bij overlijden van de partner GEEN uitkering van de overheid. Dit zou een aanzienlijke achteruitgang in uw inkomenssituatie kunnen betekenen. Vandaar dat Fluor in haar collectiviteitscontract met Centraal Beheer het Nabestaanden Beschermingsplan heeft opgenomen.

Dit plan beschermt uw nabestaanden d.m.v. een maandelijkse uitkering die doorloopt tot aan de 65 jarige leeftijd van de partner. De verzekering dient echter wel door de employé individueel te worden afgesloten (is wel gekoppeld aan een collectiviteitskorting van Fluor). Een dringend verzoek aan U om na te gaan of deze nabestaandenverzekering voor u noodzakelijk is. Informatie over deze verzekering, kunt u opvragen bij de afdeling Human Resources of bij de administrateur.

2.2.21. Van de administratie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het totale beleid en de verslaglegging van het Fonds. Het dagelijks beleid wordt vastgesteld door het volledige bestuur waarbij het dagelijks bestuur, bestaande uit de voorzitter en de secretaris, tezamen met de administrateur van het Fonds, het directe aanspreekpunt zijn. Het bestuur heeft een aantal van zijn bevoegdheden geheel of gedeeltelijk gedelegeerd aan de administrateur of aan één of meer door het bestuur uit haar midden aangewezen commissies. Degene, aan wie een bevoegdheid is gedelegeerd, is voor de uitoefening van die bevoegdheid verantwoording schuldig aan het bestuur.

De administrateur organiseert maandelijks de bestuursvergadering, stelt de agenda op, werkt de notulen uit en informeert het bestuur aangaande alle relevante lopende zaken.

Wat betreft controle op de administratie informeert de administrateur het bestuur in zaken aangaande:

- de mutatieverwerking,
- de jaarwerkplanning,
- het bijwerken van de website en advisering hieromtrent,
- actualiteiten op pensioengebied en wetswijzigingen,
- vermogensbeheer,
- de rapportageverplichtingen aan DNB en AFM,
- terugkoppeling van eventuele controles uitgevoerd door accountant en actuaris,
- allerhande administratieve zaken.

Er is twee keer per jaar overleg tussen het dagelijks bestuur/administrateur en de relatiebeheerder en accountmanager van Aegon. In dit overleg komen de bepalingen uit de Service Level Agreement aan de orde.

Met de financiële administratie van Aegon, die belast is met het vervaardigen van het jaarverslag, wordt jaarlijks een jaarwerkplanning opgesteld waarin wordt aangegeven wie wat aanlevert voor het jaarverslag en voor welke datum dit moet gebeuren. Deze planning geldt voor zowel de accountant, de actuaris, de financiële administratie van Aegon alsmede de administrateur van het fonds. De jaarwerkprocedure omvat een periode van werkzaamheden gedurende 6 maanden.

Ook wordt vanuit de administratie maandelijks (digitaal) gerapporteerd aan DNB.

Omdat Aegon de administratie uitvoert is zij qua aanspreekpunt ook eerst verantwoordelijk. Iedere deelnemer kan, bij vragen, contact opnemen met het Pensioen Advies Center (PAC) van Aegon, telefoon: 070-3444 999. Het PAC is eerstelijns aanspreekpunt. Als de deelnemer meer informatie wenst wordt hij/zij doorverbonden met de relatiebeheerder die als tweedelijns aanspreekpunt fungeert. De pensioenadministrateur geldt in dit proces als derdelijns aanspreekpunt.

De administrateursfunctie is de afgelopen jaren meer en meer een beleidsmatige functie geworden, waarbij de werkelijke administratie wordt uitgevoerd door de verzekeraar.

Nadere informatie over de pensioenregeling en pensioenzaken die gelden bij Fluor kunt u vinden op de pensioenwebsite van het Fonds: <http://pension.fluor.nl>.

2.2.22. Risicobeheer

Inleiding

Het bestuur is verantwoordelijk voor de inrichting en goede werking van de interne risicobeheersing- en het controlesysteem aangaande alle risico's waaraan het pensioenfonds zich blootgesteld ziet. In 2012 heeft het bestuur zich beziggehouden met het inzichtelijk maken van alle risico's en het daarbij behorende risicomangement. In dit deel van het jaarverslag vindt u een kort overzicht van de belangrijkste risico's en de in 2012 genomen besluiten voor het beheersen van deze risico's. De doelstelling van het risicomangement is om de risico's te beheersen en verantwoording af te leggen over het risicomangement.

Het Bestuur heeft ook een Financieel Crisisplan opgesteld welke is opgenomen in de ABTN. In de risicoparagraaf wordt nader ingegaan op het Financieel Crisisplan.

2.2.23. Proces risicomangement

Het risicomangement proces ziet er als volgt uit:

1. vaststellen risico's,
2. beoordelen risico's,
3. beoordelen beheersmaatregelen,
4. vaststellen beleid.

Het bestuur heeft in 2012 de risico's op een structurele manier vastgesteld. Hierbij wordt er tevens beoordeeld in hoeverre deze relevant en zwaarwegend zijn.

In 2012 zijn een aantal risico's vastgesteld. Vervolgens zijn deze en de beheersmaatregelen beoordeeld. Bij de beheersmaatregelen is vastgesteld of invulling wordt gegeven aan de vier stappen van beheersing: identificatie, beleidsbepaling, implementatie en monitoren. Het bestuur is bij die benadering mede ondersteund door het rapport van de visitatiecommissie. Op basis van de resultaten heeft het bestuur een beleid opgesteld met betrekking tot risicomangement en een aantal specifieke risico's.

Uit analyse van de toezichtwetten komt naar voren dat met name de solvabiliteit, de liquiditeit, de organisatie en beheersing van de integere bedrijfsvoering risicogevoelig zijn en zich op risicogebaseerd toezicht laten inventariseren. DNB houdt toezicht op pensioenfondsen en verzekeraars waarbij voor risicobeheer en toezicht de toezichthouder gebruik maakt van "Focus" (voorheen Firm).

DNB werkt met ingang van 2012 met een vernieuwde toezichtaanpak genaamd Focus. Focus is het voorlopige hervormingsluitstuk van DNB dat effectiever en krachtiger toezicht beoogt. Focus bouwt voort op FIRM, de risicomethodologie die de afgelopen jaren bij DNB in gebruik was, maar kent een aantal belangrijke verbeteringen. Zo worden alle onder toezicht staande instellingen ingedeeld in een vijftal toezichtklassen waarvoor de risicoanalyse verschillend is vormgegeven. Hoe groter de impact van de problemen bij een instelling op de toezichtdoelstellingen van DNB, hoe intensiever de risicoanalyse.

DNB heeft een viertal stappen ontwikkeld m.b.t. risicomitigatie:

- a) het vaststellen van problemen,
- b) het meetbaar maken,
- c) het bepalen van de interventiestrategie,
- d) het uitvoeren en monitoren.

DNB geeft aan dat de veranderingen, aangevuld met Focus een toezichtkader beoogd dat bijdraagt aan een stabiele financiële sector.

Het Financieel Crisisplan

In 2012 heeft DNB aangegeven dat alle pensioenfondsen een Financieel Crisisplan moeten opstellen. Het crisisplan bestaat uit een negental artikelen die de "Beleidsregel financieel crisisplan pensioenfondsen" van 5 december 2011 van de DNB volgen in het kader van Artikel 145 PW en Artikel 24 van het "Besluit Financieel Toetsingskader pensioenfondsen".

De doelstelling van het Financieel Crisisplan bestaat uit:

- het omschrijven van het bestuurlijk handelen bij een financiële crisissituatie,
- het omschrijven wat het bestuur ziet als een financiële crisissituatie,
- welk besluitvormingsproces er is over het toedelen van de financiële gevolgen over groepen belanghebbenden (actieven, gepensioneerden en slapers).

Er moet in het besluitvormingsproces te allen tijde sprake zijn van evenwichtige belangenafweging. Een commissie vanuit het bestuur die zich bezighoudt met risicobeheersing heeft een eerste voorlopige versie van het crisisplan opgesteld. Nadere uitwerking van het crisisplan zal plaatsvinden in het voorjaar van 2013.

Het Financieel Crisisplan is toegevoegd aan de Actuarieel Bedrijfs Technische Nota (ABTN).

Governance structuur

De governance structuur met betrekking tot risicomanagement wordt bepaald door een aantal interne en externe entiteiten, waarbij d.m.v. een schema de onderlinge rollen en relaties worden verduidelijkt. Deze interne en externe entiteiten hebben hun eigen verantwoordelijkheden met betrekking tot risicomanagement.

- Het **bestuur** is eindverantwoordelijk voor het risicomanagement en de beleidsbepaling.
- Het **dagelijks bestuur** (voorzitter en secretaris) heeft risicomanagement als specifiek aandachtsgebied. Vanuit deze verantwoordelijkheid overziet het dagelijks bestuur de implementatie van het beleid en zorgt het ervoor dat het bestuur beschikt over alle benodigde informatie over het risicomanagement.
- Een **externe partij** ondersteunt het bestuur bij een analyse van de risico's en beheersmaatregelen.

Eén keer in de 3 jaar wordt door het bestuur om een onderzoek door een visitatiecommissie verzocht. De resultaten, conclusies en actiepunten voortkomend uit het rapport van de visitatiecommissie zijn behulpzaam bij het verbeteren van het risicomanagement. In 2010 is voor het laatst een onderzoek uitgevoerd. Eind 2012 zijn de aanbevelingen van de visitatiecommissie nog eens bekeken en is bepaald waar het Fonds nu staat, waarna de afspraak is gemaakt om in het voorjaar van 2013 een visitatie te laten uitvoeren.

Het Verantwoordingsorgaan, samengesteld uit vertegenwoordigers van de gepensioneerden, de actieven en management, voert ook controle uit op de risico's binnen het fonds. Men doet dit o.m. aan de hand van een analyse van het jaarverslag.

Actiepunten individuele risico's

In deze paragraaf worden een aantal specifieke actiepunten voor de geïdentificeerde risico's weergegeven. Als er geen actiepunten zijn gegeven vindt het bestuur dat de hoogte van het risico in combinatie met de

sterkte van de beheersing acceptabel is voor 2012. Deze punten zijn ook al behandeld op een andere plaats in het jaarverslag, maar zijn hier nogmaals opgenomen in het kader van specifiek risicomanagement.

Verzekeringstechnisch risico

Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/of beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product.

Herverzekeringsovereenkomst

Het fonds is herverzekerd via een kapitaalcontract. Hierbij worden risico's (bijvoorbeeld overlijden van actieve deelnemers voor pensionering) verzekerd bij een verzekeringsmaatschappij. Hiervoor betaalt het fonds verzekeringspremies aan de verzekeringsmaatschappij.

Indien er meer aan premies wordt betaald dan uitkeringen, dan is er een positief technisch resultaat, andersom is er een negatief resultaat. Bij een cumulatief positief technisch resultaat wordt dit gedeeld (aan het einde van de looptijd van het contract met de verzekeringsmaatschappij) volgens de verdeelsleutel 70% voor het Fonds en 30% voor de herverzekeraar. Bij een cumulatief negatief technisch resultaat is 100% voor rekening van de herverzekeraar. Het herverzekeringsovereenkomst werkt dus als een stop-loss mechanisme.

Grondslagen verplichtingen

In 2012 zijn er nieuwe overlevingstafels (AG 2012-2062) gepubliceerd door het Actuariel Genootschap (AG). Zij vervangen hierbij de tafels AG 2010-2060. De adviserend actuaire heeft het bestuur geïnformeerd dat de certificerende actuaire deze nieuwe tafels zal gebruiken als basis voor de bepaling van de benodigde voorzieningen. In 2012 zijn de berekeningen voor de dekkingsgraad daarom gebaseerd op de tafels AG 2012-2062. Deze nieuwe tafels geven een verzwaring van de voorziening pensioenverplichtingen door de hogere leeftijdsverwachting. Tevens wordt er naast de tafels AG 2012-2062 een voorziening getroffen gebaseerd op ervaringssterfte (ES-P1) zoals gepubliceerd door het Verbond van Verzekeraars (2008).

Integriteitrisico

Integriteitrisico is het risico dat de integriteit van de instelling dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel de leiding in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door de instelling opgestelde normen.

Matchingrisico

Matchingrisico is het risico als gevolg van het niet in overeenstemming zijn van passiva en activa in termen van rentevoet, rent typische looptijden, basisvaluta en gevoeligheid voor ontwikkeling in prijspeil. Het fonds wil het renterisico voor ongeveer 75% en het valutarisico nagenoeg volledig afdekken. Zeker gezien het gedrag van de rente in 2012 is de keuze voor het Long Duration Overlay een product om het renterisico mee af te dekken. Inmiddels is er wel een discussie ontstaan binnen het bestuur om het afdekken het renterisico voor een percentage van 75% nog wel passend is. Bij dalende rente levert LDO extra rendement op, echter bij stijgende rente kost het LDO juist rendement. In 2013 zal het bestuur heroverwegen, mede n.a.v. een nieuwe ALM-studie of de huidige afdekking van het renterisico nog passend is.

Omgevingsrisico

Omgevingsrisico is het risico dat ontstaat als gevolg van buiten de instelling of groep komende verandering op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat. Het omgevingsrisico van het fonds is groot omdat zij afhankelijk is van de werkgever en externe adviseurs. De werkgever heeft advies gevraagd over de mogelijke gevolgen van een sluiting van de pensioenregeling voor nieuwe deelnemers. Inmiddels zijn de risico's voor zowel werkgever als het Fonds in kaart gebracht

d.m.v. een ALM-studie. Verdere uitwerking van de sluiting van de eindloonregeling voor nieuwe deelnemers wordt op dit moment uitgewerkt waarbij de resultaten in 2013 bekend zullen worden.

Juridisch risico

Juridisch risico is het risico samenhangend met (veranderingen in en naleving van) wet en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van haar rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn.

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering.

Procedure boek

In het kader van de interne processen en de uitwisseling van gegevens met externe partijen is er door het bestuur vastgesteld dat er een betere documentatie moet komen van de interne processen. In 2012 is de eerste versie van het procedure handboek gereed gekomen en wordt er conform dit handboek gewerkt. Dit komt de werkzaamheden in de diverse werkcommissies ten goede en er zal volgens het handboek worden gewerkt.

Dit betekent dat iedere commissie d.m.v. een procedure de werkwijze van de werkcommissie inzichtelijk maakt hoe men een onderwerp benadert, wat het doel is van de werkcommissie en wanneer het gepresenteerd wordt aan het voltallige bestuur. Het procedure handboek zal verder worden aangevuld met nadere richtlijnen en beschrijvingen van de werkprocessen binnen het fonds.

Deskundigheid

Het bestuur is verantwoordelijk voor zijn eigen deskundigheid en toetst zelf periodiek of de deskundigheid voldoet aan deskundigheidsniveau 2.

De deskundigheidsmatrix bestaat uit de volgende aandachtsgebieden:

1. Bestuur en organisatie.
2. Relevante wet- en regelgeving.
3. Pensioenregelingen en pensioensoorten.
4. Financiële technische en actuariële aspecten.
5. Administratieve organisatie en interne controle.
6. Uitbesteden van werkzaamheden.
7. Communicatie.

Het bestuur heeft besloten dat alle bestuursleden een opleiding zullen volgen op deskundigheidsniveau 2. Deze cursussen zullen roulerend plaatsvinden en leiden tot een situatie dat elke bestuurslid op alle 7 deskundigheidsgebieden binnen 4 jaar een cursus heeft gevolgd.

In de maanden maart en april 2012 hebben twee werknemersbestuursleden, twee werkgeversbestuursleden alsmede de administrateur een 4-daagse opleiding risicomanagement gevolgd in het kader van risicobeheersing. Daarnaast hebben de secretaris en de administrateur een cursus beleggingen gevolgd bij de vermogensbeheerder Aegon.

Communicatieplan en pensioenenquête.

In 2012 is het communicatieplan verbeterd en is er onder het personeel een pensioenenquête gehouden.

Het doel van het communicatieplan is het vergroten van de transparantie van de regeling, in het bijzonder met betrekking tot voorlichting aan deelnemers en andere belanghebbenden. Het communicatieplan gaat in op duidelijkheid en begrijpelijkheid van de communicatie, gaat dieper in op elektronische en schriftelijke

informatie, besteed aandacht aan de tijdigheid van de informatie en beschrijft welke informatie kosteloos aan de deelnemer wordt verstrekt.

Ook is in het communicatieplan een begrippen- en afkortingslijst gepubliceerd en is er een overzicht gepubliceerd waaraan het bestuur m.b.t. informatievoorziening moet voldoen conform de richtlijnen van de AFM.

Het doel van de pensioenenquête was het inzichtelijk maken op welk vlak er nog extra voorlichting benodigd is bij de deelnemers van het Fonds. Van de 748 actieven was de response meer dan 50%. Naar voren kwam dat er aandacht gegeven moet worden aan:

- a) informatievoorziening (met name websites de "mijnpensioenoverzicht.nl", die van Aegon en van het Fonds,
- b) type van de pensioenregeling; wat voor soort pensioenregeling heeft Fluor,
- c) verwachtingen rondom de hoogte van het OP,
- d) het nabestaandenpensioen,
- e) uitruil.

De communicatie commissie zal bovenstaande gaan uitwerken en afgesproken is om met ingang van de zomer 2013 per onderwerp een artikel te publiceren in de Fluor-Flitsen. Daarnaast zal de website worden geactualiseerd en worden vertaald in het Engels en zal het bestuur in het jaar 2013 informatie sessies gaan organiseren voor haar deelnemers.

Verder zal er aandacht geschonken worden aan een verduidelijking van de Startbrief en zal er bij de UPO duidelijke pensioeninformatie worden verstrekt ter verduidelijking van een aantal vermelde rubrieken op het overzicht. De administrateur heeft ook in het jaar 2012 weer (individuele) pensioenvoorlichting gegeven op locatie (kantoor Bergen op Zoom en kantoor Rotterdam Waalhaven)

Aegon gaat d.m.v. Ganeo in op de actualiteit in pensioenland en verstrekt periodiek een pensioenbijlage die voor iedere employé beschikbaar is (bij de receptie/hal).

2.3. Statuten en reglement

2.3.1. Mutaties in het Bestuur

In 2012 vonden geen bestuurswijzigingen plaats. Dit is een goede zaak voor de borging van de continuïteit binnen het pensioenfondsbestuur.

Op het rooster van aftreden stonden in 2012 de heren van Lohuizen en Slop, beide werknemersvertegenwoordigers. Omdat er zich geen tegenkandidaten melden werden, conform de Statuten, de heren van Lohuizen en Slop door de ondernemingsraad herbenoemd voor een nieuwe bestuursperiode van 3 jaar.

2.3.2. Samenstelling van het bestuur

De samenstelling van het bestuur aan het eind van het jaar 2012 is als volgt:

Door de ondernemingsraad benoemd uit de actieve deelnemers:

R. van Lohuizen	bestuurslid en voorzitter beleggingscommissie
P. Mali	bestuurslid en plv. secretaris
P. Pluimers	secretaris
R. Slop	bestuurslid

Door de Directie benoemd:

M. Bechger	bestuurslid
B. de Hoog	vicevoorzitter
G. van der Schaaf	bestuurslid
A. Touw	voorzitter

2.3.3. Gedragscode en Remuneratie

De leden van het bestuur en de administrateur hebben verklaard zich te zullen houden aan de regels van de Modelgedragscode opgesteld door het OPF. De leden van het bestuur ontvangen geen bezoldiging. Reis- en verblijfkosten en andere uitgaven in het belang van het fonds gedaan, zulks ter beoordeling door het bestuur, worden wel door het fonds vergoed.

Rooster van aftreden

Na goedkeuring van het jaarverslag over het verslagjaar:

2012: P. Mali, G. van der Schaaf
2013: M. Bechger, P. Pluimers, A. Touw
2014: B. de Hoog, R. van Lohuizen, R. Slop

Administrateur

De administratie van het fonds wordt verzorgd door de heer J. Vledder.

Accountant

KPMG Accountants N.V. uit De Meern is belast met de controle van de jaarrekening van het Fonds.

Adviseurs

Aon/Hewitt Nederland B.V. te Rotterdam is belast met de technische-, beleids- en marktondersteuning. Daarnaast verzorgt Aon/Hewitt Nederland en Loyens en Loeff de juridische ondersteuning. Ortec B.V. te Rotterdam is belast met de Asset Liability Management Study (ALM) en de continuïteitsanalyse. Daarnaast adviseert Ortec het bestuur en administrateur inzake de jaarlijkse evaluatie van het herstelplan.

Actuaris

Milliman Pensioen & Actuarissen te Amsterdam is belast met het opstellen van de actuariële verklaring.

Decharge van het bestuur

Door de goedkeuring van het jaarverslag over het jaar 2011 werd het bestuur gedechargeerd voor haar beheer in het betreffende verslagjaar.

Statuten

Voor het verslagjaar 2012 zijn de statuten d.d. 18 oktober 2010 van toepassing. De Statuten zijn (op verzoek) verkrijgbaar ten kantore van het Fonds.

Reglement

Voor het verslagjaar is het pensioenreglement d.d. juli 2008 van toepassing. Dit reglement is geplaatst op de website van het fonds. Tevens is een populaire versie van het pensioenreglement te zien op de website van het fonds. Alle documenten zijn te vinden op <http://pension.fluor.nl> onder hoofdstuk: "Documenten".

Jaarverslag

Dit jaarverslag wordt aan alle gepensioneerden toegezonden. Voor alle actieve deelnemers wordt het jaarverslag 2012 geplaatst op de website van het Fonds en kan op verzoek worden verkregen op de administratie (locatie 048). Tevens wordt een Engelse versie uitgegeven van dit jaarverslag.

Haarlem, 14 juni 2013

Stichting Pensioenfonds Fluor Nederland

Het Bestuur

M. Bechger
B. de Hoog
R. van Lohuizen
P. Mali
P. Pluimers
G. van der Schaaf
R. Slop
A. Touw

3. Verslag van de deelnemersraad

Deelnemersraad van de stichting Pensioenfonds Fluor Nederland

De deelnemersraad heeft dit jaar vijf maal vergaderd met het bestuur, acht maal intern en één maal als lid van het verantwoordingsorgaan.

3.1.1. Stand van zaken met betrekking tot (C)DC regeling

Zoals in het vorige jaarverslag van 2011 genoemd is, heeft de werkgever het plan om de huidige pensioenregeling in de toekomst niet meer aan te bieden aan nieuwe medewerkers. Nieuwe medewerkers zou een zogenaamde DC (Defined Contribution) regeling worden aangeboden. Gezien de vele onzekerheden in de markt en de zaken die op de pensioenfonds afkomen vanuit het Regeerakkoord, heeft de werkgever de sluiting van de huidige DB (Defined Benefit) regeling uitgesteld. De werkgever gaat wel door met een studie over de sluiting van de regeling. Een nieuwe regeling zal pas worden ingevoerd als deze inhoudelijk duidelijk is en er betrouwbare, solide aanbieders van de premiepensioeninstellingen (PPI) zijn. Evenals in de vorige jaren, blijft de deelnemersraad bezorgd over eventuele negatieve effecten bij het afsluiten van het fonds.

3.1.2. Aanpassing van Statuten en Reglementen (Recht van referendum)

In navolging van de gebeurtenissen van vorig jaar, is er een werkgroep samengesteld bestaande uit leden van het bestuur en de deelnemersraad. De werkgroep had als doel om een voorstel tot statutenwijziging te formuleren. Inmiddels ligt er een voorstel tot wijziging van de statuten, waarin zowel de deelnemersraad als het pensioenfondsbestuur zich kunnen vinden. De strekking van het artikel over het referendum wordt in een zodanige vorm teruggebracht, dat dit niet in strijd is met de Pensioenwet en dat de werkingssfeer zoveel mogelijk overeenkomt met het originele artikel. In de loop van 2013 zal deze aanpassing van de statuten zijn definitieve vorm krijgen.

3.1.3. Communicatie tussen deelnemersraad en bestuur

Zowel de deelnemersraad als het bestuur blijft de communicatie tussen beide partijen nog niet optimaal vinden. Er is afgelopen jaar geprobeerd om meer open te communiceren en advieszaken formeler aan te pakken. Het proces kwaliteitshandboek -met daarin opgenomen een omschrijving hoe de communicatie deelnemersraad t.o.v. pensioenfondsbestuur moet verlopen - heeft wederom een vertraging opgelopen, maar zal in de loop van 2013 worden afgerond.

3.1.4. Verkiezingen

In november zijn er, door de huidige deelnemersraad, verkiezingen georganiseerd waarin de actieve deelnemers van het pensioenfonds hun vertegenwoordigers in de deelnemersraad kunnen kiezen voor een nieuwe periode van drie jaar. Ten gevolge van de verhouding actieven/gepensioneerde deelnemers in het fonds, mogen de actieven met 4 raadsleden vertegenwoordigd zijn en de gepensioneerden met 3 raadsleden. Omdat er zich namens de gepensioneerden precies 3 kandidaten voor de verkiezingen hadden gemeld, zijn deze automatisch gekozen.

De installatie van de nieuwe deelnemersraad zal plaatsvinden tijdens de overlegvergadering in maart 2013. De nieuwe deelnemersraad zal na deze datum bestaan uit:

Namens de actieven:

Joop Spiekermann, Gerard Zieleman, Chris Woltering en Erik Enzerink.

Namens de gepensioneerden:

Peter Koster, Pieter Oldewarris en Frank van Heijningen.

Aftredend zijn:

Voor de gepensioneerden: Rob Joghems en Peter Post.

Voor de actieven: Herman Huizer en Harry Liesting.

3.1.5. Indexatie

Volgens de richtlijn voor indexatie vastgelegd in de ABTN, welke gebaseerd is op het Consumenten Prijs Indexcijfer, zou de eventuele indexatie 2,1% bedragen. De peildatum om indexatie te verlenen is ultimo 2012. Helaas moest geconstateerd worden dat daarvoor dit jaar geen ruimte is. De deelnemersraad betreurt dat zij weer een positief advies heeft moeten geven om de pensioenen niet te indexeren.

3.1.6. Diversen

Andere onderwerpen die in het overleg met bestuur aan de orde zijn gekomen, zijn o.a.:

- Pensioenakkoord
De deelnemersraad volgt nauwgezet de ontwikkelingen rond dit akkoord.
- Vermogensbeheer
- Dekkingsgraad
Zoals uit de vele berichtgeving in de pers blijkt, blijft voor veel fondsen de dekkingsgraad een zorgenkind. Het Fluor Nederland pensioenfonds heeft ook hier zorgen, maar heeft ook dit jaar kans gezien een dekkingsgraad van ruim boven de 100% te behouden.
- Jaarverslag van het fonds
De deelnemersraad heeft haar opmerkingen over het jaarverslag 2011 met het bestuur besproken en deze zijn, waar nodig en gewenst, door Aegon verwerkt.

3.1.7. Samenstelling deelnemersraad

Eind 2012 had de raad de volgende samenstelling:

- Hr. E. Enzerink, gekozen door de deelnemers
- Hr. H. Huizer gekozen door de deelnemers
- Hr. R. Joghems plv. secretaris, gekozen door de gepensioneerden
- Hr. H. Liesting secretaris gekozen door de deelnemers
- Hr. P. Post plv. voorzitter, gekozen door de gepensioneerden
- Hr. J. Spiekermann voorzitter gekozen door de deelnemers
- Hr. G.J. Zieleman, gekozen door de deelnemers

4. Verslag beleggingen

4.1.1. Terugblik 2012

De wereldwijde economische groei was door de intensivering van de Europese schuldencrisis in 2012 lager dan in 2011. De economie van de Verenigde Staten groeide echter wel gestaag door en ook de Amerikaanse financiële sector staat er goed voor. Daar is de kredietcrisis voortvarend aangepakt, zodat banken in staat zijn om geld uit te lenen tegen een lage rente. Bovendien vormen de Verenigde Staten, in tegenstelling tot Europa, een fiscale unie, waardoor individuele staten makkelijker geld kunnen lenen. Verder werden pijnlijke bezuinigingsmaatregelen uitgesteld vanwege het verkiezingsjaar 2012 en voert de Amerikaanse centrale bank een zeer ruim monetair beleid, onder andere via diverse opkoopprogramma's.

Macro-economisch gezien was 2012 voor veel Europese landen een moeilijk jaar met stagnerende groei, oplopende werkloosheid en forse begrotingstekorten. Dit remde de binnenlandse vraag, zodat deze landen het vooral van hun export naar buiten de Europese Unie moesten hebben. Ook China had last van de Europese recessie omdat het minder kon exporteren. Verder zat China door een grote investeringsgolf met omvangrijke, maar wel onrendabele bouw- en woningprojecten in zijn maag. Door al deze problemen was het twijfelachtig of China zijn hoge groeipercentages kon handhaven. In de loop van 2012 bleek de Chinese economie toch goed te presteren.

4.1.2. Beleggingsbeleid

De beleggingsportefeuille van SPFN belegt strategisch voor 64% in vastrentende waarden en 36% in zakelijke waarden waaronder aandelen, grondstoffen, vastgoed (direct en beursgenoteerd). Tactische asset allocatie beleid wordt gevoerd via een overlay-structuur (1% van de beleggingsportefeuille wordt belegd in deze overlay). In 2012 hebben geen wijzigingen van de strategische beleggingsmix plaatsgevonden.

De doelstelling van het bestuur is om het renterisico van de verplichtingen voor 75% af te dekken. Dit uit zich in een verlenging van de duration van de (investment grade) vastrentende waarden met 15,3 jaar.

4.1.3. Beleggingscategorieën

Aandelen

De aandelenportefeuille van SPFN heeft in 2012 een rendement laten zien van 16,37%. Na de daling in 2011 van 6,3% is dat een mooi resultaat.

Europese aandelen deden het heel behoorlijk in 2012, maar er waren wel forse verschillen tussen de landen. De Duitse markt deed het goed door de sterke winstontwikkeling van exporterende bedrijven, terwijl de koers van Spaanse, Portugese en Griekse aandelen flink daalde door de economische problemen in deze landen. In Noord-Amerika stond 2012 in het teken van onzekerheid. Het nieuws werd gedomineerd door de zwakke Amerikaanse arbeidsmarkt, de mogelijke escalatie van de Europese schuldencrisis en de afzwakkende Chinese economische groei. Tegen deze achtergrond was de Amerikaanse aandelenmarkt erg beweeglijk. Cyclische sectoren deden het goed, waarbij financiële waarden en consumentengoederen het best presteerden. De traditioneel defensieve sectoren energie en nutsbedrijven bleven daarentegen achter. Voor Aziatische aandelenmarkten was 2012 een heel goed jaar. Het jaar begon optimistisch, maar in het tweede kwartaal volgde een correctie. Maar er waren tekenen van een afzwakkende economische groei in China, en in Europa laaide de schuldencrisis op.

Onroerend goed

Ook vastgoed deed het erg goed in 2012. De onroerend goed portefeuille, die bestaat uit direct vastgoed en beursgenoteerd vastgoed liet een performance zien van 15,87%.

Beursgenoteerd vastgoed was in 2012 wereldwijd één van de best presterende aandelensectoren. Enerzijds kwam dit door het aantrekkelijke en stabiele dividendrendement, anderzijds door de dalende rente. Vastgoed is een kapitaalintensieve sector die sterk afhankelijk is van vreemd vermogen. De rentedaling van de afgelopen jaren heeft dan ook een positieve invloed gehad op de winst. Wereldwijd presteerde de industriële sector het best, maar ook retail steeg fors.

Vastrentende waarden

De markt voor vastrentende waarden werd sterk ondersteund door acties van overheden en centrale banken. De voorzitter van de Europese centrale bank, Mario Draghi, gaf de tweede impuls met zijn geruststellende woorden en de aankondiging eind juli van de Outright Monetary Transactions (OMT). De risico's van de Europese schuldencrisis werden hierdoor flink ingeperkt, maar verdwenen niet helemaal. Zo laaide de crisis in de loop van het jaar meerdere keren op, onder andere door de Griekse verkiezingen en onzekerheid over het Spaanse bankwezen. De tendens bleef echter positief en de markten gingen uiteindelijk maar een kant op: omhoog.

Alle vastrentende waarden waar het Fonds in belegd lieten in 2012 een positieve performance zien. De totale vastrentende portefeuille kende zelfs een performance van bijna 19%. Een groot deel, namelijk ongeveer 7%, wordt daarvan veroorzaakt door de rente afdekking, maar ook Asset Backed Securities, Global High Yield, Emerging Market debt en European Credits droegen zeer sterk bij aan de hoge performance van vastrentende waarden.

Grondstoffen

Het was geen goed jaar voor grondstoffen, hoewel het jaar positief begon. Door tegenvallend macro-economische nieuws uit de VS, China en Europa en de oplaaierende schuldencrisis daalde de olieprijs sterk. Na kort herstel in het derde kwartaal en een negatief vierde kwartaal sloot het jaar negatief met 1,39%. Het fonds wist het iets beter te doen en sloot het jaar op circa 0%.

4.1.4. Performance van de beleggingsportefeuille

2012 overtreft 2011 wat betreft de totale beleggingsperformance. Aegon rapporteert over 2012 een rendement na kosten van 16,27%. Zonder de afdekking van het renterisico haalt het depot een rendement van 11,56% na kosten. In tegenstelling tot 2011 wordt de hoge performance veroorzaakt door de meeste beleggingscategorieën. Zowel aandelen als vastrentende waarden hebben het erg goed gedaan.

De rendementen (na kosten) naar beleggingscategorie bedragen:

	2012		
	PF	BM	TW
Aandelen	16.37	15.22	1.00
Vastrentende waarden (excl. LDO)	11.55	9.89	1.51
Vastgoed	15.87	10.21	5.13
Grondstoffen	- 0.01	- 1.39	1.40
Mix	1.25	7.51	- 5.82
Liquiditeiten			
Totaal excl. LDO (gewogen) voor kosten	11.89	10.34	1.40
Totaal excl. LDO (gewogen) na kosten	11.56	10.33	1.12
TW = Toegevoegde waarde			

	2012		
	PF	BM	TW
LDO	110.51		
Totaal voor kosten (gewogen)	16.66		
Totaal na kosten (gewogen)	16.27		

4.1.5. Vooruitzichten

Door de maatregelen van de Europese Unie en de Europese centrale bank zijn de risico's op de lange termijn flink gedaald. Toch zijn niet alle risico's verdwenen. Zo blijft het risico bestaan dat de Griekse regering valt en loopt het macro-economische en fiscale aanpassingsproces in Spanje wellicht vertraging op.

Gezien deze risico's verwachten we de nodige beweeglijkheid op de financiële markten. Wel denken we dat de risico-opslag van de perifere landen in de loop van het jaar verder afneemt, vooral door de vergaande bezuinigingen en hervormingen.

Net als vorig jaar verwachten we een 'doormodder'-scenario met lage economische groei en lagere inflatie.

Op termijn verwachten we dat de rente wel zal stijgen maar korte termijn zal de Duitse rente laag blijven.

Hoewel het er iets positiever uitziet voor Europa dan vorig jaar liggen hoge rendementen niet in het verschiet.

De verwachting voor aandelen zijn ten opzichte van de overige categorieën het positiefst. In het meest waarschijnlijke scenario blijft zal de rente op middellange termijn wat stijgen en zal zorgen voor een laag totaal rendement op staatsobligaties. Aangezien de risico opslagen op andere vastrentende categorieën zijn gedaald verwachten we daar ook geen hoge rendementen op. Zolang er geen of zeer matig herstel is op financiële markten zullen ook grondstoffen het niet goed doen. We zijn gematigd positief over vastgoed. Het dividendrendement is goed maar vastgoedbedrijven zijn zeer gevoelig voor een stijging van de rente wat hun winstgevendheid negatief zal beïnvloeden.

5. Verslag van het verantwoordingsorgaan

5.1. Statutaire opdracht

Het verantwoordingsorgaan beoordeelt de door het bestuur gemaakte beleidskeuzes, het gevoerde beleid en de naleving van de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur, met als uitgangspunt de vraag of het bestuur bij de genomen besluiten op een evenwichtige wijze met de belangen van alle belanghebbenden rekening heeft gehouden.

Het verantwoordingsorgaan heeft het recht advies uit te brengen over:

- het vaststellen en wijzigen van de vergoedingsregeling van bestuursleden;
- over het wijzigen van het beleid ten aanzien van het verantwoordingsorgaan;
- over de vorm, inrichting en samenstelling van het interne toezicht;
- over het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- over het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid.

5.2. Samenstelling

Eind 2012 had het verantwoordingsorgaan de volgende samenstelling:

Namens de werkgever	Namens de pensioengerechtigden	Namens de gepensioneerden
T. Blommestijn Kroon K. de Wit	E. Enzerink H. Huiser H. Liesting J. Spiekermann G. Zieleman	R. Joghems P. Post

De heer K. de Wit is door de werkgever aangesteld als lid van het verantwoordingsorgaan. De heer de Wit volgt de heer van Heijningen, in verband met uitdiensttreding wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, op.

5.3. Verantwoording en werkwijze

Voor de beoordeling van de gemaakte beleidskeuzes, het gevoerde beleid en naleving van de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur in het kalenderjaar 2011 is het verantwoordingsorgaan gestart met een beoordeling van het 2011 jaarverslag, gepubliceerd 13 juni 2012. Naar aanleiding daarvan is er een verzoek geweest voor specifieke informatie verstrekking en verantwoording door het pensioenfondsbestuur. De beoordeling is vervolgens afgesloten in een vergadering met het pensioenfondsbestuur. Het verantwoordingsorgaan heeft een keer een vergadering gehouden voor de beoordeling van kalenderjaar 2011.

De geïnventariseerde aandachtspunten ten aanzien van het kalenderjaar 2011 voor het verantwoordingsorgaan waren:

- Pension Fund Governance
- Opvolging van de maatregelen gerelateerd aan de aandachtspunten van kalenderjaar 2010

Op verzoek van het verantwoordingsorgaan, heeft het bestuur alle geïnventariseerde documenten aan het verantwoordingsorgaan overhandigd. Na bestudering van de betreffende documenten zijn schriftelijk vragen aan het bestuur geformuleerd.

Vervolgens zijn deze vragen in een vergadering met het bestuur beantwoord.

5.4. Aandachtspunten en bevindingen

De aandachtspunten zijn besproken met het bestuur. De bevindingen zijn in het navolgende per aandachtspunt vastgelegd.

Pension Fund Governance

Het verantwoordingsorgaan heeft de uitvoering van de adviezen van de visitatiecommissie (advies gegeven in 2009) geëvalueerd voor de openstaande punten in 2011.

De belangrijkste aanbevelingen van de visitatie commissie welke in 2010 nog niet (geheel) waren opgevolgd zijn:

1. op grond van de uitkomsten van de laatste continuïteitsanalyse beveelt de commissie aan om de toeslagambitie van het Fonds nog eens te bezien.
2. ook werd opgemerkt dat het aan te bevelen is om een zogenaamde stresstests uit te voeren op de actuele beleggingsportfolio en dat in de beleggingsrapportages "tracking errors" moeten worden opgenomen.

Deze aandachtspunten zijn met het bestuur besproken en als volgt beoordeeld:

Ad 1: In de laatste continuïteitsanalyse, uitgevoerd door Ortec, is de toeslagverlening ter sprake gekomen. Bij de bespreking van de continuïteitsanalyse is er gesproken over de mogelijke aanpassing van het ambitieniveau. Het bestuur heeft te kennen gegeven dat de ambitie zou moeten worden bijgesteld naar de verwachte realisatie van de ambitie waardoor de communicatie over het behalen van de ambitie makkelijker zou worden. Hierdoor zou de perceptie van de deelnemers worden bijgesteld naar een meer realistische verwachting m.b.t. de indexatie. Echter het bestuur moet hier nog een nadere invulling aan geven

Ad 2: De stress test is een bijkomend scenario in een ALM studie.

In 2011 is de ALM studie primair gericht geweest op de sluiting van de regeling voor nieuwe deelnemers. De stress test is niet meegenomen in deze studies. Offertes voor een stress test zijn opgevraagd bij Aegon en bij Ortec. Ortec heeft de opdracht gekregen de stress test uit te voeren in combinatie met een al reeds geplande ALM studie voor het 2^e kwartaal van 2013

Aandachtspunten jaarverslag 2011

Het verantwoordingsorgaan stelt vast dat het bestuur de voorgenomen aandachtspunten en afspraken voor een groot gedeelte heeft meegenomen in de verslaglegging van 2011.

Hoewel het pensioenfondsbestuur initiatieven heeft genomen om het pensioenfonds beter onder de aandacht van de medewerkers te brengen (enquête, artikelen in de Flitsen) wordt wederom opgemerkt dat op de website niet duidelijk wordt aangegeven, dat men de ABTN kan inzien bij de administrateur. De communicatie naar de diverse organen van het Pensioenfonds blijft een punt van verbetering (zie Pension Fund Governance).

Het schrappen van het referendum uit het pensioenreglement op basis van Artikel 108 heeft tot een rechtsgang naar de Ondernemingskamer geleid. De Ondernemingskamer heeft het verzoek van de deelnemersraad om de statutenwijziging te vernietigen op formele gronden nietig verklaard. Het is positief, dat nadien een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van het bestuur en de deelnemersraad op constructieve wijze aan het werk is gegaan om de strekking van het artikel over het referendum in een andere vorm terug te brengen op een zodanige wijze dat dit niet in strijd zou zijn met de Pensioenwet en dat de werkingssfeer zoveel mogelijk zou overeenkomen met het originele artikel. Deze werkgroep is in 2011 aangevangen.

5.5. Oordeel

Aan de hand van de door het verantwoordingsorgaan benoemde aandachtspunten, heeft het verantwoordingsorgaan het handelen van het bestuur geëvalueerd. Op basis van de beschreven werkzaamheden komt het verantwoordingsorgaan tot het oordeel dat het bestuur met inachtneming van een voldoende mate van zorgvuldigheid en evenwichtige afweging van de belangen van de bij het pensioenfonds betrokken deelnemers, gewezen deelnemers en werkgever, tot verantwoorde besluitvorming en beleidskeuzes is gekomen conform het beleidskader van het fonds.

Het verantwoordingsorgaan komt ook tot de conclusie dat op het gebied van communicatie in het algemeen nog verbetering mogelijk is. De aandachtspunten van de visitatiecommissie in 2010 zijn door het bestuur daar waar mogelijk opgevolgd en geïmplementeerd. Er resten nog twee punten (aanpassing van het ambitieniveau en stress test), die in 2011 nog niet konden worden afgerond.

Haarlem, maart 2013

Namens de werkgever

T. Blommestijn Kroon
K. de Wit

Namens de pensioengerechtigden

E. Enzerink
H. Huizer
H. Liesting
J. Spiekermann
G. Zieleman

Namens de gepensioneerden

R. Joghems
P. Post

Jaarrekening

6. Balans per 31 december 2012

(Bedragen in hele euro's na bestemming van het resultaat)

Activa		2012	2011
Beleggingen voor risico pensioenfonds			
Vastgoedbeleggingen	10.2.1	24.194.207	18.359.666
Aandelen	10.2.2	85.618.531	62.759.703
Vastrentende waarden	10.2.3	239.998.793	222.695.650
Overige beleggingen	10.2.4	25.689.475	18.302.346
Beleggingsvorderingen en -schulden	10.2.5	(328.186)	1.472.775
		<u>375.172.820</u>	<u>323.590.140</u>
Vorderingen en overlopende activa			
Vorderingen uit herverzekering	10.4.1	669.935	0
Overige vorderingen	10.4.2	0	704.805
		<u>669.935</u>	<u>704.805</u>
Totaal activa		<u>375.842.755</u>	<u>324.294.945</u>

Passiva		2012	2011
Stichtingskapitaal en reserves			
Wettelijke en statutaire reserves	10.5.1	116.621	(16.280.119)
Overige reserves	10.5.2	<u>38.210.000</u>	<u>31.412.000</u>
		38.326.621	15.131.881
Technische voorzieningen			
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	10.6.1	333.277.616	302.074.792
Overige technische voorzieningen	10.6.2	<u>3.830.668</u>	<u>3.602.405</u>
		337.108.284	305.677.197
Overige schulden en overlopende passiva			
Schulden uit herverzekering	10.7.1	0	218.886
Overige schulden	10.7.2	<u>407.850</u>	<u>3.266.981</u>
		407.850	3.485.867
Totaal passiva		<u>375.842.755</u>	<u>324.294.945</u>

7. Staat van baten en lasten over 2012

(Bedragen in hele euros)

Staat van Baten en Lasten		2012	2011
BATEN			
Premiebijdragen	11.1	11.001.644	10.564.279
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	11.2	53.399.527	34.366.290
Overige baten	11.3	1.485.485	156.198
Totaal baten		65.886.656	45.086.767
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	11.4	10.285.017	9.189.664
Pensioenuitvoeringskosten	11.5	294.614	396.907
- Pensioenopbouw	11.6.1	11.644.309	7.066.128
- Indexering en overige toeslagen	11.6.2	0	0
- Rentetoevoeging	11.6.3	4.664.035	3.408.187
- Onttrekking voor pensioenuitkeringen	11.6.4	(10.285.017)	(9.189.664)
- Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	11.6.5	(294.614)	(396.907)
- Wijziging marktrente	11.6.6	21.507.331	38.271.471
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	11.6.7	(292.070)	458.675
- Wijziging uit hoofde van actuariële uitgangspunten	11.6.8	3.626.166	0
- Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	11.6.9	632.684	(520.470)
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		31.202.824	39.097.420
Mutatie overige technische voorzieningen	11.7	228.263	3.202.405
Saldo overdracht van rechten	11.8	305.301	(154.958)
Overige lasten	11.9	375.897	0
Totaal lasten		42.691.916	51.731.438
Saldo baten en lasten		23.194.740	(6.644.671)

Bestemming van resultaat	2012	2011
Wettelijke en statutaire reserves		
Mutatie Algemene Reserve	16.396.740	(10.138.671)
Overige reserves		
Reserve beleggings- en actuariële risico's	6.798.000	3.494.000
Totaal bestemming van het resultaat	23.194.740	(6.644.671)

8. Kasstroomoverzicht over 2012

(Bedragen in hele euro's)

	2012	2011
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	8.520.854	12.891.793
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	653.026	588.100
Betaalde pensioenuitkeringen	(10.037.957)	(9.968.524)
Betaald in verband met overdrachten van rechten	(713.741)	(771.403)
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	(6.945)	56.779
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	147.514	3.435.783
	(1.437.249)	6.232.528
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossing van beleggingen	41.929.069	76.117.920
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	25.581.670	33.980.614
Aankopen van beleggingen	(67.828.573)	(114.289.764)
Betaalde kosten van vermogensbeheer	(45.878)	(140.471)
	(363.712)	(4.331.701)
Netto kasstroom	(1.800.961)	1.900.827
Koers- en omrekeningsverschillen	0	0
Mutatie liquide middelen	(1.800.961)	1.900.827
Liquide middelen ultimo	(328.186)	1.472.775
Liquide middelen primo	1.472.775	(428.052)
Mutatie liquide middelen	(1.800.961)	1.900.827

9. Toelichting grondslagen

9.1. Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op marktwaarde. De overige activa en passiva worden gewaardeerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

9.2. Opname in de balans of staat van baten en lasten

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

9.3. Vreemde valuta

Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen marktwaarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Het pensioenfonds heeft de volgende valutakoersen gehanteerd:

	2012 Slotkoers	2011 Slotkoers
Amerikaanse dollar	0,7580	0,7700
Britse pond	1,2330	1,1970
Japanse Yen	0,0090	0,0100

9.4. Schattingen en veronderstellingen

Bij toepassing van de grondslagen en de regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van het pensioenfonds zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

9.5. Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

9.6. Beleggingen voor risico pensioenfonds

9.6.1. Algemeen

Participaties in beleggingsfondsen

Participaties in beleggingsfondsen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen, worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen, zijnde marktwaarde.

Resultaatverantwoording

Alle gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten worden direct in de staat van baten en lasten verantwoord.

9.6.2. Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de per balansdatum geldende beurskoers.

9.6.3. Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers

9.6.4. Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen. Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebeoordeling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende markttrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico, oninbaarheid) en de looptijd.

9.6.5. Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op marktwaarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

9.6.6. Overige beleggingen

De overige beleggingen betreffen participaties in beleggingsinstellingen die niet in een beleggingscategorie zijn in te delen. Deze beleggingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de per balansdatum geldende beurskoers.

9.7. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

Het pensioenfonds heeft per 1 januari 2009 met AEGON Levensverzekering N.V. een uitvoeringsovereenkomst gesloten met een looptijd van 5 jaar in de vorm van een gesepareerd beleggingsdepot met technische winstdeling.

De huidige winstdelingsperiode is gestart op 1 januari 2009 en loopt tot 1 januari 2014. Is het saldo van de opererente resultaten aan het einde van deze periode positief, dan wordt 70% van dit saldo aan het pensioenfonds uitgekeerd. Een eventueel negatief saldo komt voor rekening van AEGON. Het saldo van de opererente technische resultaten van 2009 tot en met 2011, op basis van herverzekeringsgrondslagen, is negatief. Daarom is er nog geen vordering op de herverzekeraar uit hoofde van de technische winstdelingsregeling in de jaarrekening opgenomen.

9.8. Vorderingen en overlopende activa

Voor zover noodzakelijk wordt op de vorderingen en overlopende activa een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

9.9. Technische voorzieningen

9.9.1. Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op basis van de rentetermijnstructuur (RTS) die door DNB per 31 december is gepubliceerd. Deze rentetermijnstructuur is vastgesteld op basis van een driemaandsgemiddelde en een Ultimate Forward Rate (UFR). De waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de RTS.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling van betaling wegens arbeidsongeschiktheid is verleend.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen

- de rentevoet is de DNB yield curve per einde jaar en is op basis van de duration van de voorziening van 16,3 (2011: 16,6) bij benadering gelijk aan een vaste rekenrente van 2,41% (2011: 2,73%).
- de sterftetekansen zijn ontleend aan de AG generatietafel 2012-2062, startjaar 2013, inclusief de ervaringssterfte van het verbond van verzekeraars (tabel 2008). Voor 2011 zijn de sterftetekansen ontleend aan de AG generatietafel 2010-2060, startjaar 2012, inclusief de ervaringssterfte van het verbond van verzekeraars (tabel 2008).
- voor het partnerpensioen is aangenomen dat de partner drie jaar jonger is dan de verzekerde man en drie jaar ouder is dan de verzekerde vrouw.
- de partnerfrequenties (inclusief huwelijkspartners en geregistreerde partners) zijn vastgesteld volgens het vijfde CRC-rapport.
Na de datum van ingang van het ouderdompensioen geschiedt reservering van het uitruilbaar partnerpensioen volgens het systeem bepaalde partner.

De mixfactoren voor sekseneutraal tarief voor pensioenaankoop op leeftijd 65 uit expirerend kapitaal voor deelnemers aan de AIP-regeling bedraagt voor respectievelijk ouderdompensioen en nabestaandenpensioen:

	Ouderdompensioen	Partnerpensioen
Mannen	0,8194	0,9304
Vrouwen	0,1806	0,0696

- e. De netto premiereserve is berekend op marktwaarde en verhoogd met een excassoreserve van 2% van de netto premiereserve.
- f. De netto schadereserve is berekend op marktwaarde door de onder vrijstelling van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid op te bouwen pensioenaanspraken, te projecteren als toekomstige kasstromen en deze contant te maken op basis van de in de kolom onder 31 december van het kalenderjaar j door de Nederlandsche Bank gepubliceerde nominale rentetermijnstructuur (zero-coupon), verhoogd met een excassoreserve van 2%.
- g. De voorziening uitloopriscio wordt bepaald als $1,04 \times \{1,04 \times BP(j-1) + BP(j)\}$, waarbij BP gelijk is aan de in de premies begrepen opslag voor medeverzekering van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

De indexering van de pensioenen geschiedt in principe op basis van de ontwikkeling van de Consumentenprijsindexcijfers, zoals die worden berekend door het Centraal Bureau voor de Statistiek. De indexering geschiedt voor zover het Fonds over voldoende middelen beschikt (artikel 18 van het pensioenreglement). Per 1 januari 2012 bedraagt de indexering 0% (2011: 0%).

9.9.2. Overige technische voorzieningen

Voorziening backservice

De voorziening backservice koopsom betreft het per balansdatum nog te betalen bedrag inzake de salarisaanpassingen 2011 die in boekjaar 2013 zal worden verwerkt in de voorziening pensioenverplichting. Op basis van FTK grondslagen is de hoogte van deze voorziening per 31 december 2012 benaderd. Deze is gelijk aan € 3.830.668.

9.10. Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

10. Toelichting op de balans

10.1. Algemeen

Belegging in premiebijdragende onderneming(en)

Het pensioenfonds heeft geen beleggingen in premiebijdragende ondernemingen

Afdekkingstransacties

In de AEGON fondsen wordt gebruik gemaakt van derivaten met als doel een effectieve en efficiënte uitvoering van het beleggingsbeleid mogelijk te maken en beleggingsrisico's af te dekken.

10.2. Beleggingen voor risico pensioenfonds

10.2.1. Vastgoedbeleggingen

Deze beleggingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

	2012	2011
Indirect vastgoedbeleggingen	24.194.207	18.359.666
Stand ultimo boekjaar	<u>24.194.207</u>	<u>18.359.666</u>

Het verloop van deze post is als volgt:

	2012	2011
Stand primo boekjaar	18.359.666	19.459.832
Aankopen	2.870.000	6.657.300
Verkopen	(100.000)	(7.717.301)
Waardeveranderingen	3.064.541	(40.165)
Stand ultimo boekjaar	<u>24.194.207</u>	<u>18.359.666</u>

10.2.2. Aandelen

Deze beleggingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

	2012	2011
Aandelenbeleggingsfondsen	85.618.531	62.759.703
Stand ultimo boekjaar	<u>85.618.531</u>	<u>62.759.703</u>

Het verloop van deze post is als volgt:

	2012	2011
Stand primo boekjaar	62.759.703	72.624.766
Aankopen	11.870.000	35.660.000
Verkopen	(80.000)	(38.660.510)
Waardeveranderingen	11.068.828	(6.864.553)
Stand ultimo boekjaar	<u>85.618.531</u>	<u>62.759.703</u>

10.2.3. Vastrentende waarden

Deze beleggingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

	2012	2011
Credit Funds	88.326.581	65.685.764
Hypotheken	36.503.070	30.922.552
Obligatiebeleggingsfondsen	93.260.853	107.396.819
Overige vastrentende papieren	21.908.289	18.690.515
Stand ultimo boekjaar	<u>239.998.793</u>	<u>222.695.650</u>

Het verloop van deze post is als volgt:

	2012	2011
Stand primo boekjaar	222.695.650	169.689.374
Afroming Long Duration Overlay Fund	(17.393.227)	(27.374.755)
Aankopen	45.164.883	70.895.137
Verkopen	(41.323.999)	(25.619.650)
Waardeveranderingen	30.855.486	35.105.544
Stand ultimo boekjaar	<u>239.998.793</u>	<u>222.695.650</u>

10.2.4. Overige beleggingen

Deze beleggingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

	2012	2011
Grondstoffen	21.988.699	16.189.571
GTAA fonds	3.700.776	2.112.775
Stand ultimo boekjaar	25.689.475	18.302.346

Het GTAA fonds is een zogeheten overlay structuur (er wordt met relatief weinig waarde een relatief hoge exposure aangegaan) met als doel het tactisch beleid van de vermogensbeheerder te koppelen aan de portefeuille van het pensioenfonds. GTAA belegt in hoofdzaak in liquiditeiten en in derivaten.

Het verloop van deze post is als volgt:

	2012	2011
Stand primo boekjaar	18.302.346	21.662.391
Aankopen	8.110.000	1.279.000
Verkopen	(410.000)	(4.050.000)
Waardeveranderingen	(312.871)	(589.045)
Stand ultimo boekjaar	<u>25.689.475</u>	<u>18.302.346</u>

10.2.5. Beleggingsvorderingen en –schulden

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Liquide middelen (ten aanzien van beleggingen)	(328.186)	1.472.775
Stand ultimo boekjaar	<u>(328.186)</u>	<u>1.472.775</u>

10.3. Risico's van financiële instrumenten

In de hierna volgende toelichtingen op de risico's van de beleggingen is een 'doorkijkmethode' toegepast. Dit betekent dat naar het risicoprofiel van de beleggingen binnen de beleggingsfondsen is doorgekeken, in plaats van uitsluitend te kijken naar de participaties in de beleggingsfondsen. Het pensioenfonds beoogt hiermee op een transparante wijze inzicht te geven in de risico's die samenhangen met de beleggingen waarin zij heeft geïnvesteerd.

10.3.1. Prijsrisico

Hier volgen de toelichtingen op de onderdelen van het prijsrisico.

Valutarisico

De meeste aandelenfondsen beleggen in aandelen die genoteerd zijn in andere valuta dan de Euro waardoor ze zijn blootgesteld aan valutarisico. Alleen in de gehedgde variant van een beleggingsfonds wordt het valuta risico grotendeels afgedekt.

In het staatsobligatiefonds zitten enkel beleggingen gedenomineerd in Euro waardoor het niet is blootgesteld aan enig valutarisico. In de overige fondsen kunnen beleggingen zitten met een denominatie in andere Europese valuta dan de Euro, maar al deze posities worden in beginsel gehedgd naar Euro waardoor deze beleggingsfondsen een beperkt valutarisico lopen.

Aangezien HighYield en Emerging Market obligaties in andere valuta dan de Euro genoteerd kunnen zijn, zijn deze beleggingsfondsen onderhevig aan valutarisico. Deze posities worden in beginsel gehedgd naar Euro waardoor deze beleggingsfondsen een beperkt valutarisico lopen.

Aangezien alle beleggingen gedenomineerd zijn in Euro, is het LDO fonds en het hypotheekfonds niet blootgesteld aan enig valutarisico.

De grondstoffondsen bestaan of uit instrumenten in Euro of worden afgedekt naar Euro waardoor ook hier het valutarisico afgedekt wordt.

De beleggingen in het AEGON vastgoedfonds kunnen genoteerd zijn in andere valuta dan Euro. Hierdoor zijn deze beleggingen blootgesteld aan valutarisico.

De beleggingen in het TKP vastgoedfonds kunnen genoteerd zijn in andere valuta dan Euro. De exposure naar de Britse Pond wordt afgedekt door middel van valutacontracten. Over de overige niet-Euro beleggingen kan derhalve sprake zijn van een belangrijk valutarisico.

In het GTAA fonds kunnen valutaposities ingenomen worden. Indien dit geval is, lopen de deelnemers in het fonds valutarisico.

De verdeling van de beleggingen in financiële instrumenten naar valuta is als volgt:

Omschrijving	2012		2011	
	Euro	Percentage	Euro	Percentage
▪ Euro	337.702.191	90,0%	307.407.621	95,0%
▪ Amerikaanse dollar	8.617.146	2,3%	(3.176.263)	-1,0%
▪ Britse pond	(1.163.438)	-0,3%	(857.093)	-0,3%
▪ Japanse Yen	932.945	0,2%	(237.763)	-0,1%
▪ Overige valuta (incl. beleggingsvorderingen)	29.083.976	7,8%	20.453.638	6,4%
Stand ultimo boekjaar	<u>375.172.820</u>	<u>100,0%</u>	<u>323.590.140</u>	<u>100,0%</u>

De "overige valuta"betreffen: Australische dollar, Canadese dollar, Hong Kong dollar, Braziliaanse real en Zwitserse frank.

Renterisico

Alle aandelenfondsen zijn onderhevig aan renterisico gezien fluctuaties in rentestanden de prijs van aandelen kan beïnvloeden.

Alle obligatiefondsen zijn onderhevig aan renterisico en bovendien neemt dit renterisico toe met de looptijd van de obligaties. Enkel binnen staatsobligatiefondsen en het tactische overlay fonds worden bovendien actief posities ingenomen om te profiteren van verwachte veranderingen in de rente. HighYield en Emerging Market Debt fondsen zijn onderhevig aan renterisico en bovendien neemt dit renterisico toe met de looptijd van de obligaties. Fluctuaties in rentestanden beïnvloeden de prijs van vastrentende producten, waaronder obligaties en swaps. Het renterisico neemt ook toe met de looptijd. Binnen het LDO fonds wordt geen actief beleid gevoerd om te profiteren van verwachte veranderingen in de rente.

Gezien fluctuaties in rentestanden de prijs van swaps kan beïnvloeden, zijn alle Commodity fondsen onderhevig aan renterisico. Het GTAA fonds is onderhevig aan renterisico gezien fluctuaties in rentestanden de prijs van de beleggingsinstrumenten kan beïnvloeden.

De verdeling van de beleggingen in financiële instrumenten naar renteherzieningsdatum of aflossingsdatum, indien deze eerder ligt, en de gemiddelde effectieve rentevoet is als volgt:

Omschrijving	2012	2011
▪ Korter dan een jaar	(49.857.849)	31.037.351
▪ 1 – 5 jaar	74.019.307	103.634.719
▪ 6 – 10 jaar	97.517.343	38.588.839
▪ langer dan 10 jaar	113.861.298	40.229.954
▪ Niet rentedragende instrumenten	139.632.721	110.099.277
Stand ultimo boekjaar	<u>375.172.820</u>	<u>323.590.140</u>

Het bovenstaande overzicht geeft de verdeling van het renterisico van de totale portefeuille waarbij tevens rekening gehouden is met de renteswaps. Een negatieve marktwaarde in het blok "Korter dan een jaar" is het gevolg van de korte poten van deze renteswaps. Met een renteswap wordt doorgaans een korte rente (de korte poot) geruild voor een lange rente (de lange poot) om renterisico van de pensioenverplichtingen af te dekken. De korte rente die betaald wordt, de korte poot, heeft dus een negatieve marktwaarde en een looptijd die korter is dan een jaar. De vergelijkende cijfers over 2011 zijn niet aangepast.

Marktrisico

Alle obligaties zullen altijd risico's lopen op de markt bij grote koersschommelingen omwille van onder andere grote veranderingen in de rente, spreads of valutaverschillen.

Grondstofbeleggingen zijn altijd onderhevig aan marktrisico gezien de kans op grote koersschommelingen omwille van onder andere grote veranderingen in de rente of valutaverschillen. Vastgoedbeleggingen zijn altijd onderhevig aan marktrisico gezien de kans op grote koersschommelingen omwille van onder andere grote veranderingen in de rente of valutaverschillen. Het GTAA fonds is onderhevig aan marktrisico's.

De verdeling van de beleggingen naar geografisch gebied is als volgt:

Omschrijving	2012		2011	
	€	%	€	%
Nederland	66.836.023	17,8%	55.690.919	17,3%
Verenigde Staten	58.801.822	15,7%	45.375.835	14,1%
Duitsland	44.591.692	11,9%	34.412.195	10,7%
Frankrijk	36.192.952	9,6%	49.889.397	15,5%
Verenigd Koninkrijk	28.289.889	7,5%	19.889.573	6,2%
Schotland	13.074.560	3,5%	4.662.371	1,4%
Finland	9.197.299	2,4%	3.886.276	1,2%
Luxemburg	8.455.729	2,3%	10.740.984	3,3%
Ierland	8.052.405	2,1%	4.470.226	1,4%
Oostenrijk	7.294.286	1,9%	13.890.594	4,3%
Japan	6.847.385	1,8%	5.222.588	1,6%
Italië	6.590.582	1,8%	4.252.796	1,3%
België	6.177.335	1,6%	3.398.466	1,1%
Australië	5.410.148	1,4%	3.429.864	1,1%
Zweden	4.814.821	1,3%	1.444.470	0,4%
Canada	4.209.009	1,1%	3.410.768	1,1%
Spanje	4.163.298	1,1%	4.929.381	1,5%
Overige landen (inclusief beleggingsvorderingen)	56.173.585	15,2%	54.493.437	16,5%
Stand ultimo boekjaar	<u>375.172.820</u>	<u>100,0%</u>	<u>323.590.140</u>	<u>100,0%</u>

De verdeling van de beleggingen naar sector is als volgt:

Omschrijving	2012		2011	
	€	%	€	%
Industrie	44.963.134	12,0%	33.159.017	10,2%
Financiële Instellingen	134.661.277	35,8%	99.570.788	30,8%
Overheid	106.966.716	28,5%	113.536.690	35,1%
Olie	7.342.803	2,0%	6.359.143	2,0%
Overige sectoren (inclusief beleggingsvorderingen)	81.238.890	21,7%	70.964.502	21,9%
Stand ultimo boekjaar	<u>375.172.820</u>	<u>100,0%</u>	<u>323.590.140</u>	<u>100,0%</u>

10.3.2. Kredietrisico

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

De verdeling van de beleggingen naar rating is als volgt:

Omschrijving	2012		2011	
	€	%	€	%
AAA	71.436.318	29,7%	108.190.329	48,6%
AA	36.366.360	15,2%	7.791.503	3,5%
A	46.375.437	19,3%	33.426.887	15,0%
BBB	36.188.492	15,1%	24.185.608	10,9%
BB	4.057.003	1,7%	2.881.357	1,3%
B	3.650.998	1,5%	2.245.138	1,0%
Overige ratings	644.147	0,3%	235.883	0,1%
Geen rating (inclusief beleggingsvorderingen)	41.280.038	17,2%	43.738.945	19,6%
Stand ultimo boekjaar	<u>239.998.793</u>	<u>100,0%</u>	<u>222.695.650</u>	<u>100,0%</u>

10.3.3. Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen uit hoofde van financiële instrumenten kan voldoen. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor liquiditeitsposities.

10.3.4. Concentratierisico

Alle aandelenfondsen en vastgoedfondsen hebben een breed gespreide portefeuille.

De meeste obligatiefondsen hebben een breed gespreide portefeuille waarbij sprake is van issuer limieten en de concentratie afwijkingen zijn gemaximeerd t.o.v. de benchmark. De benchmark voor het staatsobligatiefonds daarentegen bestaat uit een beperkt aantal overheden en derhalve is de portefeuille van dit fonds blootgesteld aan een concentratierisico.

De HighYield en Emering Market Debt fondsen hebben een breed gespreide portefeuille waarbij sprake is van issuer limieten en de concentratie afwijkingen zijn gemaximeerd t.o.v. de benchmark. Het Long Duration Overlay fonds sluit alleen swaps af met een beperkte lijst van goedgekeurde tegenpartijen waardoor het is blootgesteld aan concentratierisico.

Het hypotheekfonds belegt alleen in hypotheek met Nederlandse woonhuizen als onderpand. Hierdoor is sprake van concentratierisico. Dit risico wordt beperkt door zoveel mogelijk geografisch te spreiden binnen Nederland.

Conform de index, hebben grondstoffenfondsen een grote exposure naar de energie sector, met name de olie sector. Daarnaast worden swaps alleen afgesloten met een beperkte lijst van goedgekeurde tegenpartijen waardoor het is blootgesteld aan concentratierisico.

Het GTAA fonds heeft een breed gespreide portefeuille.

Per 31 december 2012 en 31 december 2011 heeft het pensioenfonds de volgende individuele beleggingen of beleggingen van eenzelfde uitgevende instelling in portefeuille die groter zijn dan 2% van het balanstotaal:

Omschrijving	2012		2011	
	€	%	€	%
Duitsland	37.139.524	9,9%	29.933.472	9,3%
Frankrijk	24.098.610	6,4%	39.800.600	12,3%
Nederland	14.319.085	3,8%	17.318.832	5,3%
Finland*	9.003.580	2,4%	-	
Oostenrijk*	-		12.884.448	4,0%
Overige beleggingen (inclusief beleggingsvorderingen)	290.612.021	77,5%	223.652.788	69,1%
Stand ultimo boekjaar	<u>375.172.820</u>	<u>100,0%</u>	<u>323.590.140</u>	<u>100,0%</u>

*Finland is in 2011 meegenomen onder "Overige beleggingen" omdat het in dat jaar minder dan 2% uitmaakte van het balanstotaal. Oostenrijk is in 2012 meegenomen onder "Overige beleggingen" omdat dit land in 2012 minder dan 2% uitmaakte van het balanstotaal.

10.3.5. Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden beheerd door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit van de geautomatiseerde systemen, en dergelijke. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Operationele risico's worden zoveel mogelijk beperkt door uitgebreide AOIC's met ingebouwde controle momenten. Toch kan menselijk handelen altijd leiden tot fouten ondanks de strakke protocollen.

10.3.6. Systeemrisico

Systeemrisico is het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale financiële markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van de beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds participeert, niet langer verhandelbaar zijn en zelfs hun waarde verliezen. Dit risico is voor het pensioenfonds, evenals voor andere marktpartijen, niet beheersbaar.

10.4. Vorderingen en overlopende activa

10.4.1. Vorderingen uit hoofde van herverzekering

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Door AEGON nog in het gesepareerde beleggingsdepot te storten	669.935	0
Stand ultimo boekjaar	<u>669.935</u>	<u>0</u>

10.4.2. Overige vorderingen

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Te vorderen premies	0	605.415
Vooruitbetaalde overgedragen pensioenverplichtingen	0	83.445
Vooruitbetaalde facturen	0	15.945
Stand ultimo boekjaar	<u>0</u>	<u>704.805</u>

Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan een jaar.

10.5. Stichtingskapitaal en reserves

10.5.1. Wettelijke en statutaire reserves

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Algemene reserve	116.621	(16.280.119)
Stand ultimo boekjaar	<u>116.621</u>	<u>(16.280.119)</u>

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

	2012	2011
Stand primo boekjaar	(16.280.119)	(6.141.448)
Mutatie via resultaatbestemming	16.396.740	(10.138.671)
Stand ultimo boekjaar	<u>116.621</u>	<u>(16.280.119)</u>

10.5.2. Overige reserves

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Reserve beleggings- en actuariële risico's	38.210.000	31.412.000
Stand ultimo boekjaar	<u>38.210.000</u>	<u>31.412.000</u>

Het verloop van Reserve beleggings- en actuariële risico's is als volgt:

	2012	2011
Stand primo boekjaar	31.412.000	27.918.000
Mutatie via resultaatbestemming	6.798.000	3.494.000
Stand ultimo boekjaar	<u>38.210.000</u>	<u>31.412.000</u>

10.5.3. Solvabiliteit en herstelplan

Solvabiliteit

De solvabiliteit van het pensioenfonds is als volgt:

	2012	2011
Minimaal vereist eigen vermogen	16.855.000	15.132.000
Vereist eigen vermogen	38.210.000	31.412.000

Volgens de Pensioenwet dient een pensioenfonds een minimaal vereist dan wel vereist eigen vermogen aan te houden. Voor het aanhouden van een minimaal vereist Eigen vermogen kan een vrijstelling van DNB ontvangen.

Het Vereist Eigen vermogen dient zodanig van omvang te zijn dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de technische voorzieningen.

Herstelplan

In 2009 heeft het bestuur een herstelplan opgesteld en ingediend bij DNB. Uit evaluatie blijkt dat de dekkingsgraad per 31 december 2012 111,4% (2011: 105,0%) boven de in het herstelplan ingeschatte dekkingsgraad 110,6% (2011: 108,9%) ligt.

In 2012 liet de dekkingsgraad een herstel zien die volledig was te danken aan een verbetering op de financiële markten. De dekkingsgraad steeg van 105,0% naar 111,4% aan het einde van 2012. Het pensioenfonds bevindt zich echter, ondanks deze stijging, nog steeds in een situatie van reservetekort. Op grond van het lange termijnherstel is het vierde kwartaal van 2012 het eerste kwartaal dat het Fonds een dekkingsgraad heeft die uitkomt boven de VEV van 110,3%. Volgens de richtlijnen van De Nederlandsche Bank (DNB) is een pensioenfonds pas echt uit een situatie van reservetekort indien het drie aaneengesloten kwartalen een dekkingsgraad heeft die boven het VEV ligt.

Het minimaal vereist eigen vermogen is gelijk aan een bepaald percentage van de VPV. Het bestuur hanteert hiervoor een percentage van 5,0%. Dit percentage is getoetst aan het minimaal vereist eigen vermogen zoals bepaald op basis van het besluit financieel toetsingskader pensioenfonds, artikel 1.

Het vereist eigen vermogen is vastgesteld op basis van het door DNB vastgestelde standaardmodel. Dit percentage komt uit op 11,3% van de VPV. Het vereist eigen vermogen op basis van het standaardmodel wordt vastgesteld met de zogenaamde S-wortel formule waarbij rekening wordt gehouden met een 8-tal risico's (rente, aandelen- en vastgoed, valuta, grondstoffen, krediet, verzekeringstechnische en concentratie).

10.6. Technische voorzieningen

In de technische voorzieningen zijn de volgende pensioenregelingen opgenomen:

- Basisregeling
- Excedentregeling
- AIP-regeling

De **Basisregeling** is van toepassing op het salarisdeel van 1 tot en met 3 x franchise
Voor het ouderdomspensioen is er een opbouw op kapitaalbasis.

De opbouw van pensioenaanspraken bedraagt:

- voor ouderdomspensioen 1,7% per jaar
- backservice: 1,7% over in verleden opgebouwde rechten
- voor partnerpensioen: 50% gekapitaliseerd (na 1 januari 2005)

De **Excedentregeling** is van toepassing op het salarisdeel van 3x tot en met 8x franchise
Voor het ouderdomspensioen is een opbouw op kapitaalbasis.

De opbouw van pensioenaanspraken bedraagt:

- voor ouderdomspensioen 1,3% per jaar
- backservice: 1,3% over in verleden opgebouwde rechten (na 1 januari 2005)
- voor partnerpensioen: 50% gekapitaliseerd (na 1 januari 2005)

Naast de collectieve pensioenregeling voert het fonds de **Aanvullend Individuele Pensioen (AIP) regeling** uit. Toetreding tot de A.I.P.-regeling is niet meer mogelijk vanaf 1 januari 2004. Tevens is het per 1 januari 2004 niet meer toegestaan om enige inleg te doen in de A.I.P.-regeling.

In principe kan de deelnemer van zijn aanspraak gebruik maken op de eerste van de maand waarin hij de 65-jarige leeftijd bereikt voor de inkoop van een levenslang pensioen. Het reglement van de A.I.P.-regeling is hiertoe aangepast in 2005.

Echter, in het kader van het toestaan door de wet van het toepassen van een vroegpensioenregeling, kan het A.I.P. ook op de oorspronkelijke manier worden toegepast, zoals hieronder omschreven, vermits de deelnemer geboren is voor 1 januari 1950:

De deelnemer kan van zijn aanspraak gebruik maken op de eerste van de maand waarin hij de 62-jarige leeftijd bereikt voor de inkoop van een tijdelijk (deel-) pensioen tot het 65ste jaar. De optie om vanaf de 60-jarige leeftijd uit te laten keren is wettelijk niet meer mogelijk.

Indien de deelnemer hiervan afziet wordt het beschikbare kapitaal op 65-jarige leeftijd aangewend voor de inkoop van een levenslang pensioen.

Het kapitaal dat bij overlijden tot uitkering komt, dient door de partner respectievelijk zijn kinderen te worden aangewend als koopsom voor één of meer pensioenen.

Binnen de A.I.P.-regeling worden er geen toeslagen verleend op ingegane uitkeringen.

10.6.1. Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

	2012	2011
Actieve deelnemers	133.250.578	122.044.314
Arbeidsongeschikte deelnemers	4.005.878	3.990.053
Gewezen deelnemers	36.739.000	39.314.343
Pensioentrekkenden	148.990.275	126.530.937
A.I.P. kapitalen	3.778.276	4.293.166
Netto Voorziening pensioenverplichtingen	326.764.007	296.172.813
Excassovoorziening	6.513.609	5.901.979
Stand ultimo boekjaar	<u>333.277.616</u>	<u>302.074.792</u>

Het verzekerde kapitaal van de A.I.P.-regeling bedraagt op de einddatum € 4.219.600 (2011: € 5.030.414) en bij overlijden voor de einddatum € 1.368.119 (2011: € 1.711.174).

Het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds kan als volgt worden weergegeven:

	2012	2011
Stand primo boekjaar	302.074.792	262.977.372
Pensioenopbouw	11.644.309	7.066.128
Indexering en overige toeslagen	0	0
Rentetoevoeging	4.664.035	3.408.187
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	(10.285.017)	(9.189.664)
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	(294.614)	(396.907)
Wijziging marktrente	21.507.331	38.271.471
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	(292.070)	458.675
Wijziging actuariële grondslagen	3.626.166	0
Overige mutaties	632.684	(520.470)
Stand ultimo boekjaar	<u>333.277.616</u>	<u>302.074.792</u>

10.6.2. Overige technische voorzieningen

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Voorziening backservice koopsom	3.830.668	3.602.405
Stand ultimo boekjaar	<u>3.830.668</u>	<u>3.602.405</u>

Voorziening backservice koopsom

Het verloop van deze post kan als volgt worden weergegeven:

	2012	2011
Stand primo boekjaar	3.602.405	400.000
Dotatie	3.830.668	3.602.405
Vrijval	(3.602.405)	(400.000)
Stand ultimo boekjaar	<u>3.830.668</u>	<u>3.602.405</u>

10.7. Overige schulden en overlopende passiva

10.7.1. Schulden uit hoofde van herverzekering

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Door AEGON nog aan het gesepareerde beleggingsdepot te onttrekken	0	218.886
Stand ultimo boekjaar	<u>0</u>	<u>218.886</u>

10.7.2. Overige schulden

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Vooruitontvangen premies	0	3.000.000
Vooruitontvangen overgenomen pensioenverplichtingen	332.830	202.981
Nog te betalen accountantskosten	32.670	26.000
Nog te betalen actuariskosten	42.350	32.000
Nog te betalen administratievergoeding	0	6.000
Stand ultimo boekjaar	<u>407.850</u>	<u>3.266.981</u>

10.8. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

10.8.1. Niet toegekende indexaties; inhaalambitie

De indexatieambitie bedraagt 100% van de stijging van de Consumenten Prijs Index (CPI). In 2012 is geen indexatie toegekend aan de gewezen en gepensioneerde deelnemers gezien de financiële positie van het pensioenfonds ultimo 2011 (reservetekort). Voor 2011 was tevens geen indexatie toegekend gezien de financiële positie van het pensioenfonds ultimo 2010 (reservetekort).

10.8.2. Uitbesteding

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met de herverzekeraar AEGON Levensverzekeringen N.V. voor een periode van vijf jaar. De jaarlijks te betalen vergoeding bedraagt circa € 150.000.

10.8.3. Ontvangen zekerheden en garanties

Het pensioenfonds heeft geen zekerheden en of garanties ontvangen van derden.

10.8.4. Verstrekte zekerheden en garanties

Het pensioenfonds heeft geen zekerheden en of garanties verstrekt aan derden.

11. Toelichting op de staat van baten en lasten

11.1. Premiebijdragen

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Werkgeversgedeelte	7.924.390	7.471.654
Werknemersgedeelte	3.077.254	3.092.625
Totaal	<u>11.001.644</u>	<u>10.564.279</u>

De kostendeekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte premie zijn als volgt:

	2012	2011
Feitelijke premie	11.001.644	10.564.279
Kostendeekkende premie	11.645.000	7.066.000
Gedempte premie	8.865.000	6.647.000

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt:

	2012	2011
Actuariële premies actieve deelnemers	10.475.000	6.185.000
Kostenopslag (minus vrijval excassokosten)	91.000	213.000
Solvabiliteitsopslag	1.079.000	668.000
Totaal	<u>11.645.000</u>	<u>7.066.000</u>

Conform het besluit FTK Pensioenfondsen artikel 4 mag voor de vaststelling van de kostendeekkende premie worden uitgegaan van een dempingmechanisme. Het fonds maakt hier gebruik van. Voor de vaststelling van de gedempte kostendeekkende premie hanteert het bestuur een rente van 3,7%. In enig jaar kan het voorkomen dat de feitelijke premie lager is dan de kostendeekkende premie gebaseerd op de RTS primo van dat jaar.

In onderstaande tabel is een uitsplitsing van de gedempte kostendeekkende premie weergegeven:

	2012	2011
Actuariële premies actieve deelnemers	7.955.000	5.807.000
Kostenopslag (minus vrijval excassokosten)	91.000	213.000
Solvabiliteitsopslag	819.000	627.000
Totaal	<u>8.865.000</u>	<u>6.647.000</u>

11.2. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds
Deze post is als volgt samengesteld:

	2012	2011
Directe beleggingsopbrengsten	8.452.784	6.599.007
Indirecte beleggingsopbrengsten	44.675.984	27.611.781
Kosten vermogensbeheer	270.759	155.502
Totaal	<u>53.399.527</u>	<u>34.366.290</u>

11.2.1. Directe beleggingsopbrengsten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Dividendopbrengsten aandelen	0	0
Interestopbrengsten vastrentende waarden	8.187.699	6.596.301
Liquide middelen	(858)	347
Overige baten uit depot	265.943	2.359
Directe beleggingsopbrengsten	<u>8.452.784</u>	<u>6.599.007</u>

11.2.2. Indirecte beleggingsopbrengsten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Waardeveranderingen vastgoedbeleggingen	3.064.541	(40.165)
Waardeveranderingen aandelen	11.068.828	(6.864.553)
Waardeveranderingen vastrentende waarden	30.855.486	35.105.544
Waardeveranderingen overige beleggingen	(312.871)	(589.045)
Indirecte beleggingsopbrengsten	<u>44.675.984</u>	<u>27.611.781</u>

11.2.3. Kosten vermogensbeheer

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Vaste beheerkosten	(9.227)	(13.646)
Variabele beheerkosten	0	(22.988)
Omvangskorting	279.986	192.136
Kosten vermogensbeheer	<u>270.759</u>	<u>155.502</u>

Van de totale kosten in beleggingsfondsen, de aan- en verkoopkosten die in de participaties zijn verwerkt, kan geen betrouwbare toerekening aan de verschillende beleggingscategorieën worden gemaakt. Derhalve is deze niet opgenomen.

De omvangskorting van € 279.986 (2011: € 192.136) is verleend op de in de participatiewaarden van de beleggingsfondsen in mindering gebrachte variabele beheerkosten. Deze variabele beheerkosten zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten.

11.3. Overige baten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Aandeel herverzekeraar in (negatief) technisch resultaat	0	147.514
Interestbaten	0	8.684
Uitkering AIP-kapitalen	1.485.485	0
Totaal	1.485.485	156.198

De interestbaten zijn toegelicht in paragraaf 11.10.

11.4. Pensioenuitkeringen

In totaal is uitgekeerd aan gepensioneerde deelnemers:

	2012	2011
Ouderdomspensioen	7.866.718	7.167.396
Prepensioen	105.129	182.593
Nabestaandenpensioen	1.636.682	1.525.742
Wezenpensioen	50.382	35.903
AIP-kapitaal	533.481	278.030
Afkopen aan deelnemers	92.625	0
Totaal	10.285.017	9.189.664

11.5. Pensioenuitvoeringskosten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Accountantskosten - controle jaarverslag en DNB-jaarstaten door KPMG	22.141	45.815
Actuariskosten	55.492	34.205
Bestuurskosten	0	42.296
Contributies	19.362	16.017
Administratiekostenvergoeding	140.349	148.926
Excassokosten afkopen werkgever en pensioenfonds	1.741	192
Bijdrage DNB	19.582	36.210
Opleidingskosten	24.523	0
Kosten ALM studie	11.424	31.376
Juridische kosten	0	41.870
Totaal	294.614	396.907

Overeenkomstig artikel 96 van de PW wordt vermeld dat het pensioenfonds in het verslagjaar 2012 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

De door KPMG Accountants N.V. in rekening gebrachte kostenvergoedingen hebben geheel betrekking op honoraria voor de wettelijke controle van de jaarrekening en de verslagstaten.

11.6. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Hier volgt een toelichting op de verschillende componenten van de mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

11.6.1. Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die in het boekjaar zijn toegekend. De samenstelling kan als volgt worden weergegeven:

	2012	2011
Bruto premie	7.641.236	6.630.128
Bruto koopsommen	4.003.073	436.000
Totaal pensioenopbouw	<u>11.644.309</u>	<u>7.066.128</u>

11.6.2. Indexering en overige toeslagen

Het pensioenfonds streeft er tevens naar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. Ook deze indexering heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op indexering bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexering kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de indexering kan in principe worden ingehaald.

Per 1 januari 2012 en 1 januari 2011 is geen indexering toegekend.

11.6.3. Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 1,544% (vorig jaar: 1,303%) voor een bedrag ad € 4.664.035 (vorig boekjaar € 3.408.187).

11.6.4. Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

De samenstelling kan als volgt worden weergegeven:

	2012	2011
Uitkeringen	(10.192.392)	(9.189.664)
Afkopen klein pensioen	(92.625)	0
Totaal uitkeringen	<u>(10.285.017)</u>	<u>(9.189.664)</u>

11.6.5. Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

De onttrekking met betrekking tot het verslagjaar bedraagt € (294.614) (vorig jaar € (396.907)).

11.6.6. Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente. Het per 31 december gehanteerde intrestpercentage bedraagt 2,41% en is afgeleid van de rentetermijnstructuur, zoals per 31 december 2012 door DNB is gepubliceerd.

De financiële gevolgen uit hoofde van de wijziging van de marktrente met betrekking tot het boekjaar bedraagt € 21.507.331 (vorig jaar: € 38.271.471).

11.6.7. Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder is opgenomen het saldo van de actuariële benodigde koopsommen voor overgenomen pensioenverplichtingen en de vrijval van de voorziening dat betrekking heeft op het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van overgedragen pensioenverplichtingen.

Het saldo kan als volgt worden weergegeven:

	2012	2011
Koopsom overgenomen waardeoverdracht	521.893	1.196.873
Afkoop overgedragen waardeoverdrachten	(813.963)	(738.198)
Totaal	<u>(292.070)</u>	<u>458.675</u>

11.6.8. Wijziging actuariële grondslagen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikend van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

De financiële gevolgen uit hoofde van de wijziging van de actuariële grondslagen met betrekking tot het boekjaar bedraagt € 3.626.166 (vorig jaar: € 0).

11.6.9. Overige mutaties

Het saldo kan als volgt worden weergegeven:

	2012	2011
Technisch resultaat op sterfte	(121.762)	264.530
Technisch resultaat op arbeidsongeschiktheid	(175.707)	(80.000)
Technisch resultaat op mutaties	930.153	(705.000)
Totaal	<u>632.684</u>	<u>(520.470)</u>

11.7. Mutatie overige technische voorzieningen
Het saldo kan als volgt worden weergegeven:

	2012	2011
Mutatie voorziening backservice	228.263	3.202.405
Totaal	<u>228.263</u>	<u>3.202.405</u>

11.8. Saldo overdracht van rechten
Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Overgenomen individuele pensioenverplichtingen	(491.885)	(842.916)
Overgedragen individuele pensioenverplichtingen	604.643	687.958
Overgedragen collectieve pensioenverplichtingen	192.543	0
Totaal	<u>305.301</u>	<u>(154.958)</u>

De met de overgenomen pensioenverplichtingen samenhangende toename van de Voorziening voor pensioenverplichtingen en de met de overgedragen pensioenverplichtingen samenhangende vrijval van de Voorziening voor pensioenverplichtingen zijn verantwoord in de post Mutatie voorziening voor pensioenverplichtingen.

11.9. Overige lasten
Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Aandeel herverzekeraar in (positief) technisch resultaat	373.122	0
Interestlasten	2.775	0
Totaal	<u>375.897</u>	<u>0</u>

De interestlasten zijn toegelicht in paragraaf 11.10.

11.10. Intrestbaten en -lasten
Het totaal van de posten intrestbaten en intrestlasten kan als volgt worden gesplitst naar de verschillen onderdelen van baten en lasten:

	2012	2011
Interest te late betalingen	0	8.684
Totaal interestbaten	0	8.684
Interest te late betalingen	2.775	0
Totaal interestlasten	2.775	0
Totaal saldo interestbaten en -lasten	(2.775)	8.684

11.11. Aantal personeelsleden
Bij het pensioenfonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever

11.12. Verbonden partijen

11.12.1. Bestuur

Het bestuur is belast met de vorming van het beleid en de dagelijkse gang van zaken binnen het pensioenfonds. De bestuurders ontvangen voor hun werkzaamheden geen bezoldiging.

11.12.2. Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan is belast met het toezicht op het bestuur. De bezoldiging over het jaar 2012 voor de leden van het verantwoordingsorgaan tezamen is nihil (2011: nihil).

11.12.3. Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen: het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

Overige gegevens

12. Bestemming saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Voor het verslagjaar wordt voorgesteld het resultaat als volgt te bestemmen.

	2012
Wettelijke en statutaire reserves	
Mutatie Algemene Reserve	16.396.740
Overige reserves	
Reserve beleggings- en actuariële risico's	6.798.000
Totaal bestemming van het resultaat	23.194.740

13. Uitvoeringsovereenkomst

De Stichting Pensioenfonds Fluor Nederland (SPFN) heeft met Fluor B.V., Fluor Consultants B.V. en Fluor Infrastructure B.V. een overeenkomst gesloten waarin de wederzijdse verhouding is geregeld. In deze overeenkomst ligt onder andere vast welke premies de betreffende ondernemingen maximaal dienen te betalen en binnen welke tijdspanne.

Elk jaar stelt het Bestuur de hoogte van de premies voor het komende jaar vast, echter nooit hoger dan de maximale premie zoals vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst.

In de overeenkomst is de methodiek van premieberekening voor de werkgever vastgelegd; deze is mede afhankelijk van de totale salarissom en de gemiddelde gewogen leeftijd van de deelnemers.

Een belangrijke clausule in de uitvoeringsovereenkomst is de garantie van de werkgever om indien de totale bezittingen minder zijn dan de totale verplichtingen, op eerste verzoek van de DNB de bezittingen van het pensioenfonds aan te vullen zodanig dat een tekort wordt opgeheven. Deze clausule is ingebracht toen de werkgever aan het pensioenfonds verzocht heeft om in meer risicodragende beleggingsproducten, zoals aandelen, te investeren dan in staatsobligaties.

14. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen bijzondere gebeurtenissen te melden.

15. Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Fluor Nederland te Haarlem is aan Milliman Pensioenen vof de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2012.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant ten aanzien hiervan zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangevane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Met betrekking tot artikel 132 is er nadrukkelijk sprake van een grensgeval.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Fluor Nederland is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen voor inactieven beperkt zijn.

Amsterdam, 14 juni 2013

drs. R.K. Sagoenie AAG
verbonden aan Milliman Pensioenen v.o.f.

16. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Fluor Nederland

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening over 2012 van Stichting Pensioenfonds Fluor Nederland te Haarlem gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012, het kasstroomoverzicht en de staat van baten en lasten over 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Fluor Nederland per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 14 juni 2013
KPMG Accountants N.V.

H.P. van der Horst RA